

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

The Current Roles of Local Governing: Examining the Perspectives
of Subdistrict Headman, Village Headman and Assistant Village
Headman in Khuanniang District, Songkhla Province

กฤษณี วรรณโร

Kulchalee Wannaro

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration

Prince of Songkla University

2563

ชื่อสารนิพนธ์	บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวกัญชวลี วรรณโร
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ)

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุณหค์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกตะ)

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกตะ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์	บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวกัญชลี วรรณโร
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริง ตามกฎหมาย 2) เพื่อศึกษาบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย 3) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานกับนายอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา สนับสนุน การปฏิบัติงานของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประชากรที่ศึกษา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 183 คน โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายเร่งด่วน รองลงมา คือ ด้านป้องกันภัยพิบัติ เรือชน ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านทะเบียนต่าง ๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และควรมี บทบัญญัติไว้ในกฎหมายต่อไปทุกด้าน และมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ รองลงมา คือ บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ บทบาทการทำงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ข้อเสนอแนะ พบว่า อันดับหนึ่ง การพิจารณาเรื่องเพิ่ม ค่าตอบแทน รองลงมา คือ ต้องการให้เพิ่มสวัสดิการด้านต่างๆ ควรให้มีสภาของกำนันและให้มีงบประมาณโดยตรง เรื่องดูแลการปราบปรามยาเสพติด และสุดท้าย ควรให้มีการอบรมหลักสูตรต่างๆ

Title	The Current Roles of Local Governing: Examining the Perspectives of Subdistrict Headman, Village Headman and Assistant of Village Headman in Khuanniang District, Songkhla Province
Author	Ms. Kulchalee Wannaro
Major	Public Administration
Academic Year	2019

ABSTRACT

The research aimed to 1) studies the extent of opinion toward the current roles of local governing of the legalized sub-district headman, village headman, and assistant of village headman 2) explore the current roles of local governing of the legalized sub-district headman, village headman, and assistant of village headman which should be legally provision 3) and to observe the extent of opinion toward the role of local governing of the sub-district headman, village headman, and assistant of village headman to cooperate with the mayor, the local administrative organization, and the public in the area and support from the department of provincial administration 4) to identify the approach for enhancing the working efficiency of the sub-district headman, village headman, and assistant of the village headman. The samples were 183 sub-district headmen, village headmen, and assistants of village headman in Khuanniang district, Songkhla province. Data were collected in the form of a questionnaire survey then analyzed statistically by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-Test, and F-Test with One-Way ANOVA.

The study showed that the samples have reflected a high level of opinion toward the current roles of legitimate local governing. The in-depth study found the samples have strongly reflected on the Urgent Policies followed by Civil Defense, Governing and Order Maintenance, Registrations, and Conservation of Natural Resources and the Environment. However, Career Development and Extension were the least concerned. On the other hand, the samples agreed to maintain all aspects of the legal provision. They have shown a high level of perspective toward the role of local governing of the sub-district headman, village headman, and assistant of the village headman, especially on the role of the cooperation with the citizens in the area. Followed by the role of the mayor, the role of working with the local governing, and lastly, aids from the department of

(5)

provincial administration. Apart from these, the samples had suggested the rise of compensation and the increase in welfare. They also suggested that the council of the sub-district headman, where they can access directly to the budget, should be established. Narcotics control and last should offer a different training programs.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ และสนับสนุนจากรองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่า ในการถ่ายทอดความรู้ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขสารนิพนธ์ จนกระทั่งสารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชญ์พงษ์ โพธิพิรุฬห์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกดา ที่กรุณาสละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายอำเภอควนเนียง ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่อำเภอควนเนียง และขอขอบคุณผู้นำท้องที่อำเภอควนเนียง ที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคสมทบ) ทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนการศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

กฤษชลี วรรณโร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
ABSTRACT.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(6)
สารบัญ.....	(7)
รายการตาราง.....	(9)
รายการภาพประกอบ.....	(14)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534.....	8
2.2 ลักษณะการปกครองท้องถิ่น.....	10
2.3 บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน.....	19
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	26
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
2.7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	44
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	45
3.1 ประชากร.....	45
3.2 แบบแผนการวิจัย.....	45
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
3.4 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย.....	48
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	51
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	107
5.2 อภิปรายผล.....	111
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	125
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	131
ภาคผนวก ค ค่า IOC และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	133
ภาคผนวก ง กฎหมาย / เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	140
ประวัติผู้เขียน.....	158

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α -Coefficient).....	49
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	52
4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด.....	56
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย.....	57
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ.....	58
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	59
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านทะเบียนต่างๆ...	60
4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.....	61
4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านนโยบายเร่งด่วน	61
4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทปฏิบัติไว้ในกฎหมาย.....	63
4.10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน.....	67

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ.....	68
4.12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	69
4.13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่.....	70
4.14	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง.....	71
4.15	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามเพศ.....	72
4.16	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามอายุ.....	73
4.17	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำแนกตามอายุ.....	75
4.18	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามศาสนา.....	76
4.19	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามระดับการศึกษา.....	77
4.20	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านทะเบียนต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	79

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.21	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามตำแหน่ง.....	80
4.22	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านทะเบียนต่างๆ จำแนกตามตำแหน่ง.....	82
4.23	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำแนกตามตำแหน่ง.....	83
4.24	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด โดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง.....	84
4.25	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามอาชีพ.....	85
4.26	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย จำแนกตามอาชีพ.....	87
4.27	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด โดยรวม จำแนกตามอาชีพ.....	88
4.28	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....	89
4.29	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามค่าตอบแทน.....	91
4.30	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามเพศ.....	92

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.31	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามอายุ.....	93
4.32	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามศาสนา.....	94
4.33	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	95
4.34	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามตำแหน่ง.....	96
4.35	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาท การทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาท การทำงานกับประชาชนในพื้นที่ จำแนกตามตำแหน่ง.....	98
4.36	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามอาชีพ.....	99
4.37	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง.....	100
4.38	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามค่าตอบแทน.....	101
4.39	ค่าความถี่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน.....	102
4.40	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครองจำแนกตามอายุ.....	102
4.41	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครองจำแนกตามศาสนา.....	103
4.42	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครองจำแนกตามระดับการศึกษา.....	103

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.43	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครองจำแนกตามตำแหน่ง.....	104
4.44	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครองจำแนกตามอาชีพ.....	104
4.45	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครองจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....	105
4.46	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครองจำแนกตามค่าตอบแทน.....	105
4.47	ค่าความถี่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน.....	106

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	44

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวก การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีอำนาจหน้าที่ 11 ประการ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2559

การปกครองท้องที่ เป็นอีกหนึ่งภารกิจสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง โดยเริ่มต้นจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่า การปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หลวงเทศาภิบาลวิจิตร (เส็ง วิริยศิริ) ทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2435 (ร.ศ.111) ที่บ้านเกาะบางปะอิน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีรูปแบบให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านเลือกตนเองเป็นกำนันแทนการแต่งตั้ง ซึ่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านคนแรก ที่ได้รับเลือกจากราษฎร คือ พระยารัตนกุล อุดลยภักดี (นายจรัส รัตนกุล) ผลปรากฏว่าการทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ผลเป็นอย่างดีและเป็นไปตามพระราชประสงค์ทุกประการแล้ว ในปี พ.ศ.2439 จึงได้ทรงรูปการปกครองท้องที่อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในระบบการปกครองของประเทศ (มนัสสุวรรณรินทร์, 2559: 201) ลักษณะการปกครองปรากฏเด่นชัดขึ้น เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้ใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ในแต่ละหมู่บ้านกำหนดให้มีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมีที่มาจาก การเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น และในแต่ละตำบลกำหนดให้มีกำนัน 1 คน มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล โดยมาจากการคัดเลือกของผู้ใหญ่บ้านในตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่คู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2435 เป็นอีกหนึ่งฟันเฟืองที่สำคัญในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แก่พี่น้องประชาชน เพราะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทราบถึงสภาพปัญหา ความเดือดร้อนที่

เกิดขึ้นในพื้นที่หมู่บ้าน เป็นตัวกลางในการประสานงาน ระหว่างประชาชนกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของตน อีกทั้งยังเป็นผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย ตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้ในมาตรา 27และมาตรา 28

ปัจจุบันยังมีข้อถกเถียงในเรื่องการดำรงอยู่ของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในเขตเทศบาลที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เทศบาลนคร เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว ห้ามมิให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในท้องถื่นนั้น และให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่งและหน้าที่เฉพาะ ในเขตท้องถื่นนั้นในเขตเทศบาลตำบลใด ถ้าหมดความจำเป็นที่จะต้องมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกตำแหน่งดังกล่าว ในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 บัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 การเปลี่ยนชื่อเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ในกรณีที่เป็นการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถื่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตเป็นเทศบาล ตามความในวรรคหนึ่งสิ้นสุด อำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตที่ได้เปลี่ยนแปลงนั้น เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศ กระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลใช้บังคับเป็นต้นไป”

มาตรา 48 เติวีสติแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 บัญญัติไว้ว่า “เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ให้มีประกาศ กระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลแล้ว ให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน บรรดาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงในกรณีที่เทศบาลตำบลใด มีทั้งนายกเทศมนตรี และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ให้บุคคลดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่หรือกฎหมายอื่น ในเขตเทศบาลตำบลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

จากการประชุมมอบนโยบายของกระทรวงมหาดไทย แก่ผู้บริหาร ผู้ว่าราชการจังหวัด ผ่านระบบ VDO CONFERENCE โดยมี พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานการประชุม เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562 สรุปได้ว่า “กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีนโยบายที่จะแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น โดยแก้ไขให้ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลับมามีบทบาทอำนาจหน้าที่ ในเขตเทศบาลที่มีการยกฐานะเป็นเทศบาล เมือง เทศบาลนคร และเน้นย้ำผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เรื่องการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ” (รัฐบาลไฟเขียวเตรียมแก้กม.คืนตำแหน่ง 'กำนัน-ผญบ.', 2562)

อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็น “อำเภอควนเนียง” ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ปัจจุบันมีเขตการปกครอง 4 ตำบล 46 หมู่บ้าน วิสัยทัศน์อำเภอควนเนียง “ควนเนียงเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่ครัวอาหารของจังหวัดสงขลา” โดยขับเคลื่อนภาคการเกษตรปลอดภัย เพื่อให้ผลผลิตภาคการเกษตรเป็นแหล่งอาหารและครัวที่ปลอดภัยให้กับประชาชนในจังหวัดสงขลา อำเภอควนเนียง มีพื้นที่การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ พืชผัก ผลไม้ จำนวน 3,180 ไร่ 6,044 ครัวเรือน มีผลผลิตการเกษตร 985,000 กก./ปี มีผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น OTOP 14 กลุ่ม มีฟาร์มทะเล ๗ แห่ง และการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจอื่น ๆ มีพื้นที่ป่าชายเลนมากกว่า 500 ไร่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของอำเภอควนเนียง ได้รับรางวัลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2563) ดังนี้ พ.ศ. 2551 รางวัลกำนันยอดเยี่ยม (ตำบลรัตภูมิ), พ.ศ. 2555 รางวัลกำนันยอดเยี่ยม (ตำบลห้วยลึก), พ.ศ. 2557 รางวัลชั้นที่ 2 ของผู้ใหญ่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลควนโส), พ.ศ. 2561 รางวัลผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบางเหรียง) และ พ.ศ. 2563 รางวัลกำนันยอดเยี่ยม (ตำบลบางเหรียง) และอำเภอควนเนียง มีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ประจักษ์ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2554 ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 13, พ.ศ. 2555 รางวัลชนะเลิศชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลน, พ.ศ. 2558 รางวัลชนะเลิศบ้านสวยเมืองสุข ระดับเขต, พ.ศ. 2562 รางวัลชนะเลิศผู้นำเครือข่ายพัฒนาชุมชนดีเด่น ทั้งนี้รางวัลและผลงานทุกชิ้น เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องที่ของอำเภอควนเนียง

จากอำนาจหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ที่กำหนดไว้หลายประการ รวมทั้งมาตรา 3 บัญญัติว่า “...การยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะกระทำมิได้” รวมทั้งการเรียกร้องให้ตำแหน่งคงอยู่ในเขตเทศบาลเมือง เทศบาลนคร เพื่อกลับมาทำงานในพื้นที่ บูรณาการการทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์กับพี่น้องประชาชน จากข้อถกเถียงดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วย

ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เพื่อนำผลวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลในการพัฒนา สนับสนุน การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อการคงอยู่ของสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอนาคต

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ยังสามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายหรือไม่

1.2.2 บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ยังควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่

1.2.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นอย่างไร ในบทบาท การทำงานกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุน จากกรมการปกครอง

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

1.3.2 เพื่อศึกษาบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย

1.3.3 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และ ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

1.3.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบถึงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

1.4.2 ทราบถึงบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย

1.4.3 ทราบถึงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานร่วมกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

1.4.4 กรมการปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษามุ่งเน้นเรื่อง บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และค่าตอบแทน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

1. บทบาทการทำงานตามกฎหมาย ได้แก่ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่างๆ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านนโยบายเร่งด่วน

2. บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ

3. บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่

5. ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 183 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (ซึ่งไม่นับรวมสารวัตรกำนัน และแพทย์ประจำตำบล)

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการวิจัย รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ในระหว่างเดือนธันวาคม 2562- มิถุนายน 2563

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ปกครองและดำเนินกิจการทั้งหลายของตำบล หมู่บ้าน ทั้งในฐานะที่เป็นผู้นำบริหารรัฐ การแพร่ข่าวสารและคำสั่งของทางราชการ ไปสู่ราษฎร ขณะเดียวกันก็เป็นผู้นำข่าวสารและความต้องการของราษฎรมาสู่ทางราชการ และปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกและความสงบเรียบร้อยแก่ประชาชน

บทบาท หมายถึงหมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย และเป็นการได้รับการยอมรับจากสังคมหรือที่สังคมคาดหวัง เพื่อให้เกิดผลดีต่อหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์โดยลดความขัดแย้งหรือไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ และเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคล ที่บุคคลในสังคมกำหนดไว้ควบคู่กับสภาพของบุคคลในขณะนั้น ซึ่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ภายในขอบเขตของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้และกระทำนอกเหนือจากอำนาจตามกฎหมาย โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ

1. **ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในการปกครอง ดูแลราษฎรในตำบล หมู่บ้าน รวมถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับอาญา

2. **ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กฎหมายว่าด้วยชลประทานราษฎร การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี ในท้องที่

3. **ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการกระทำผิดต่างๆ ในเขตรับผิดชอบอำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

4. ด้านการทะเบียน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการทะเบียนต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนครอบครัว พ.ร.บ.รับราชการทหาร ทะเบียนสัตว์พาหนะ และทะเบียนอาวุธปืน

5. ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในฐานะเจ้าพนักงานป้องกันภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522

6. ด้านนโยบายเร่งด่วน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคนจนป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องโรคระบาดต่างๆ ณ เวลานั้น

บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกับนายอำเภอ เช่น การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยนายอำเภอเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยรับแก้ปัญหาให้ได้

บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคมในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกับประชาชนในพื้นที่ เช่น ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อมีการเรียกประชุม ให้ความร่วมมือเมื่อมีการนำข้อราชการของอำเภอไปแจ้งให้ทราบเพื่อปฏิบัติให้ความเคารพนับถือ เกรงใจ หรือเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในหมู่บ้าน ประชาชนแจ้งปัญหาให้ทราบทันที

ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง หมายถึง ความต้องการสนับสนุนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจากกรมการปกครอง เช่น ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้มีความเหมาะสม ควรกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายจัดอบรมให้ความรู้ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534
2. ลักษณะการปกครองท้องถิ่น
3. บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
5. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

ราชการส่วนภูมิภาค หมายถึง ราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งแยกออกไปดำเนินการในเขตการปกครองของประเทศ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตการปกครองนั้น ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางซึ่งได้รับการแต่งตั้งออกไปประจำในพื้นที่การปกครองต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคเป็นผู้ปฏิบัติราชการ โดยอยู่ใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางที่ได้แบ่งมอบอำนาจให้ไปดำเนินการแทน โดยทั่วไปแล้วราชการส่วนภูมิภาค มีลักษณะสำคัญที่พอจะสรุปได้ ดังนี้

1. การปกครองแบบราชการส่วนภูมิภาค เป็นการแบ่งอำนาจการปกครองจากส่วนกลางให้แก่ผู้แทนราชการบริหารส่วนกลางซึ่งประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค มิใช่เป็นการกระจายอำนาจปกครอง
2. เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคยังอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของส่วนกลาง โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้ง ถอดถอน มีวินัยเป็นเครื่องบังคับ และผู้มีอำนาจบังคับบัญชามีความรับผิดชอบในราชการที่ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติไปตามคำสั่งของตนทุกประการ
3. ราชการส่วนภูมิภาคได้รับมอบอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการเฉพาะบางเรื่องบางประการเท่านั้น ราชการส่วนกลางมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำวินิจฉัยสั่งการของส่วนภูมิภาคได้ ฉะนั้น ผู้มีอำนาจสั่งการขั้นสุดท้ายก็คือราชการส่วนกลางนั่นเอง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 มาตรา 51 บัญญัติไว้ว่า ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

1. จังหวัด
2. อำเภอ

สำหรับ กิ่งอำเภอ ตำบลและหมู่บ้านนั้น มิได้มีการกำหนดให้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามกฎหมายนี้ อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 มาตรา 68 บัญญัติว่า “การจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น” ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ดังนั้น กิ่งอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน จึงจัดเป็นการปกครองท้องถิ่น

จังหวัด

จังหวัดมาจากการรวมท้องที่หลายๆ อำเภอ ตั้งขึ้นเป็นจังหวัด การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ จังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล จังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัดตามพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2524 ดังต่อไปนี้

1. นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์
2. ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็น ธรรมในสังคม
3. จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง
4. จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า รวดเร็ว และมีคุณภาพ
5. จัดให้มีการส่งเสริม อุดหนุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้แบ่งส่วนราชการของจังหวัดดังนี้
 1. สำนักงานจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปและการวางแผนพัฒนาจังหวัดของจังหวัดนั้น มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานจังหวัด
 2. ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา รับผิดชอบ

อำเภอ

ในจังหวัดหนึ่งให้มีหน่วยราชการบริหารรองจากจังหวัดเรียกว่าอำเภอ การตั้ง ยุบ และ เปลี่ยนเขตอำเภอ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอตามพระราชบัญญัติ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2524 ดังต่อไปนี้

1. อำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา 52/1 (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) โดย ให้นำความในมาตรา 52/1 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม
2. ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในลักษณะ ศูนย์บริการร่วม
3. ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการ ให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม
4. โกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในสังคมตาม มาตรา 61/2 และมาตรา 61/3 ให้แบ่งส่วนราชการของอำเภอดังนี้
 1. สำนักงานอำเภอ มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้น ๆ มีนายอำเภอ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ
 2. ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้นในอำเภอนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับ ราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ๆ เป็นผู้ปกครอง บังคับบัญชารับผิดชอบ

2.2 ลักษณะการปกครองท้องถิ่น

การจัดการปกครองท้องถิ่น ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจาก เป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงมีการทดลองจัดระเบียบ การปกครอง ตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ.111 (พ.ศ.2435) โดยให้ ราษฎรเลือกกันเองเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมือง ตั้งแต่ก่อนนับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบ การปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ.116 ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 กำหนดการจัดการปกครองท้องที่ ดังนี้ หมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ

การจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457การบริหารงานของหมู่บ้าน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้าน
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้าน

หมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ประเภทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มี 2 ประเภท คือ

1. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ต้องขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ หมู่บ้านใดจะมีได้ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน มีที่มาจากผู้ใหญ่บ้านและกำนันท้องที่เป็นผู้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกราษฎรที่มีคุณสมบัติ แล้วให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อออกหนังสือสำคัญแต่งตั้ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านว่างลง ผู้ที่ได้รับคัดเลือกขึ้นมาแทนจะอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ที่ตนแทน

ตำบล

ตำบลเป็นหน่วยการปกครองท้องที่ ที่รองลงมาจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอการจัดการปกครองตำบลเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งกำหนดให้ตำบล ประกอบด้วยหลาย ๆ หมู่บ้านรวมกัน

การจัดระเบียบปกครองตำบล

การบริหารราชการตำบล มีพนักงานปกครองตำบล ดังนี้ คือ

1. กำนัน
2. แพทย์ประจำตำบล
3. สารวัตรกำนัน

กำนัน

ในตำบลหนึ่ง มีกำนันคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกหมู่บ้าน ทั้งทั้งตำบลนั้น

ให้นายอำเภอเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบล ขึ้นเป็นกำนัน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการคัดเลือกกำนัน พ.ศ.2551 กำนันได้รับเงินค่าตอบแทนรายเดือน ซึ่งมีไม่ใช่เป็นเงินเดือน เพราะไม่ได้มีฐานะเป็นข้าราชการ แต่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง

แพทย์ประจำตำบล

การดำรงตำแหน่งของแพทย์ประจำตำบล ต้องให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติต่อไปนี้ คือ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยและมีความรู้ในวิชาแพทย์แผนปัจจุบันหรือแผนโบราณ ตลอดจนเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลใกล้เคียงกัน และยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบลและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อเลือกผู้มีคุณสมบัติแล้ว จึงเสนอชื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งเป็นแพทย์ประจำตำบล แพทย์ประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ การช่วยเหลือกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษา ความสงบเรียบร้อยในตำบล ป้องกันและตรวจตราความเจ็บไข้ได้ป่วยที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้นและตำบลใกล้เคียง ตลอดจนรายงานโรคระบาดร้ายแรงแก่กำนันและนายอำเภอท้องที่

สารวัตรกำนัน

ในตำบลหนึ่ง ๆ ให้มีสารวัตรกำนันจำนวน 2 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนัน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรกำนันนี้แล้วแต่กำนันจะร้องขอให้เป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วยจึงเป็นได้และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรกำนันได้

ประวัติความเป็นมาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในชนบทของไทยเราแต่เดิมนั้นมีลักษณะเป็นสังคมที่ประชาชนอาศัยกันเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มมีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองคอยดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มอย่างใกล้ชิด ต่อมาเมื่อประชาชนมีจำนวนมากขึ้นปัญหาต่าง ๆ ก็มากขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนก็เปลี่ยนไปทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหลักแหล่งเป็นชุมชนมากขึ้น มีอาณาเขตแน่นอนและมีแบบแผนการจัดการปกครองอย่างเป็นทางการยิ่งขึ้น

จากหลักฐานที่มีอยู่พอสันนิษฐานได้ว่า ในสมัยสุโขทัยนั้นแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑลแต่ละมณฑลมีเมืองในสังกัดซึ่งแยกออกเป็นเมืองเอก เมืองโท ตรี และจัตวา โดยแต่ละเมืองมีการปกครอง ดังนี้

- เจ้าเมือง (มีตำแหน่งต่างกันตามชั้นของเมือง) ปกครองหลายหมื่นหลังคาเรือนและมีปลัดเมืองเป็นผู้ช่วย

- นายแขวงหรือนายอำเภอกองปกครองราวหมื่นหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อเจ้าเมือง

- นายแคว้นหรือกำนัน ปกครองคนราวพันหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแขวง

- นายบ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน ปกครองราวร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น

ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงของไทยมีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า ได้มีการจัดระเบียบการปกครองประเทศแยกย่อยลงไปอีก กล่าวคือ มีการจัดระเบียบการปกครองท้องที่ภายในเมืองหนึ่ง ๆ ทั้งหัวเมืองชั้นนอกและหัวเมืองชั้นใน โดยแบ่งเมืองออกเป็นแขวง แขวงบ่งออกเป็นตำบล ตำบลแบ่งออกเป็นบ้าน ซึ่งเป็นที่รวมของหลาย ๆ ครัวเรือน แต่ไม่ได้กำหนดจำนวนคนหรือจำนวนบ้านไว้ นอกจากนี้ยังให้มีผู้ปกครองโดยเฉพาะ ได้แก่ บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านซึ่งเจ้าเมืองแต่งตั้งเป็นหัวหน้าเมื่อหลายบ้านรวมกันเป็นตำบลก็มีกำนันเป็นหัวหน้า และมักได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พัน” และหลายตำบลรวมกันเป็นแขวง มีหมื่นแขวงเป็นผู้ปกครอง หลายแขวงรวมกันเป็น “เมือง” มีผู้รั้งหรือพระยามหานครเป็นผู้ปกครอง เมืองนี้มีลักษณะคล้ายจังหวัดในปัจจุบัน ส่วนแขวงเทียบเท่าอำเภอ การปกครองรูปแบบนี้เป็นหลักที่ยึดถือมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบการปกครองของราชอาณาจักรไทยครั้งสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกครองระดับหมู่บ้านและตำบลนั้น ได้มีการทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนันขึ้นปกครองหมู่บ้านและตำบลเป็นครั้งแรกที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีพ.ศ.2435 ทั้งนี้ เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการจัดการปกครองหมู่บ้านและตำบลใหม่นี้ มีลักษณะแตกต่างจากเดิมหลายประการ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการ ซึ่งปรากฏในเนื้อหาของจดหมายของพระยามหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยศิริ) ครั้งยังเป็นหลวงเทศาภิตรวิจารณ์ ผู้ได้รับมอบหมายให้ทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ความว่า

“ในขั้นต้นทำบัญชีสำมะโนครัวบ้านที่จะจัดเป็นหมู่บ้านและตำบลก่อน เสร็จแล้วจึงลงมือจัดตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ต่อไป คือไปจัดครอบครัวที่เป็นเจ้าของบ้านใกล้ชิดติดต่อกันราว 10 เจ้าของ เจ้าของหนึ่งจะมีเรือนที่หลังก็ตามรวมเข้าเป็นหมู่บ้าน แล้วเชิญเจ้าของบ้านมาประชุมกันในวัดพร้อมด้วยราษฎรอื่น ๆ เมื่อถามทราบว่ามีใครผู้ใดเป็นเจ้าบ้านแล้วก็ให้มาร่วมกันขอให้เลือกกันในหมู่ของเขาที่มาประชุมว่า ควรจะให้ใครเป็น “ผู้ใหญ่” สังเกตดูเขาตรึงตรองกันมากซุบซิบปรึกษาหารือกันเห็นจะเป็นด้วยเรื่องเกรงใจกัน แต่ในที่สุดก็ได้ความเห็น โดยมากกว่าใครในพวกของเขาที่มาประชุม นั้น ควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วข้าพระพุทธเจ้าก็เขียนใบตั้งชั่วคราวให้เขาถือไว้ จนกว่าจะได้มีหมายตั้งออกให้ใหม่ตามทางราชการ

เมื่อได้จัดตั้งผู้ใหญ่บ้านได้พอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นตำบลไว้แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้ไปประชุมที่ศาลาวัดพร้อมด้วยราษฎรในท้องที่นั้น เชิญผู้ใหญ่บ้านในตำบลที่ข้าพระพุทธเจ้าให้เลือกตั้งไว้แล้วมาประชุมพร้อมกัน แล้วขอให้ผู้ใหญ่บ้านเหล่านั้นเลือกผู้ใหญ่คนหนึ่งในหมู่ของเขาว่าใครจะควรได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าว่าการตำบล เมื่อเขาพร้อมกันเห็นควรผู้ใดแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ออกหมายตั้งชั่วคราวให้เขาเป็นกำนันตำบลนั้น แล้วข้าพระพุทธเจ้าไปทำอย่างเดียวกันไปทุกตำบล

ตำบลใดที่ข้าพระพุทธเจ้าไปจัดตั้งกำนันในวันแรกในวัดใด ข้าพระพุทธเจ้าอาราธนาพระภิกษุในวัดนั้นมาประชุมอยู่ด้วย พอใครได้รับเลือกตั้งแล้ว ก็นิมนต์ให้สวดชยันโตให้พร”

นอกจากทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังมีการศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยดูสภาพท้องที่และความเป็นอยู่ทั่วไปของประชาชน โดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเสนาบดี คนแรกของกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จออกตรวจราชการหัวเมืองต่าง ๆ และยังทรงมอบหมายให้หลวงเทศาภิตรวิจาร์ณเดินทางไปดูงานการปกครองของประเทศพม่าและมลายู หลังจากนั้นได้จัดประชุมข้าหลวงเทศาภิบาลเพื่อปรึกษาความเห็นและรับฟังข้อเท็จจริงของแต่ละท้องที่ เมื่อปรากฏว่าโครงการทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้านตำบล เรียกว่า “การปกครองท้องที่” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ โดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) ข้อความและหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ของประเทศไทยสืบมา นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรก ที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้านรวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้อย่างละเอียดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ ต่างพระเนตรพระกรรณ สร้างความเป็นธรรมในการปกครองบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดเด่นของกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นเพราะราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว ที่จะให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิ ในการปกครองตนเองด้วย

หลังจากที่ได้ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 มาเป็นเวลานานประมาณ 17 ปี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงได้ทรงประกาศยกเลิก และประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนและถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน สืบมาจนทุกวันนี้

การแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ได้กล่าวถึงการแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนันไว้ ดังนี้

ก. ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกของราษฎร โดยคุณสมบัติของราษฎรผู้มีสิทธิเลือก
ผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย

1. มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปี
ที่มีการเลือก

2. ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

3. ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

4. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วย
การทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกผู้ใหญ่บ้าน จะต้องมีคุณสมบัติและไม่อยู่ใน
ลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

2. อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก

3. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่า
ด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกและเป็นผู้ที่ประกอบ
อาชีพเป็นหลักฐาน

4. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

6. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน
ไม่สมประกอบ ติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ
กำหนดในราชกิจจานุเบกษา

7. ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง
ข้าราชการประจำ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ

8. ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทาง
ศีลธรรม

9. ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับ
แต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

10. ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ
ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ

11. ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้าของมือหรือเจ้าสำนัก

12. ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา 14 (6) หรือ (7) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

13. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

14. มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบ ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้

15. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเหตุที่ต้องมีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านนั้นมีสาเหตุที่มา 2 ประการ คือ

1. มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่

2. ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านว่างลง

ซึ่งจะต้องมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านใหม่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

วิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้กระทำโดยวิธีลับ โดยคณะกรรมการเลือก ซึ่งนายอำเภอทำหน้าที่ประธานและเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือก กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในอำเภอนั้น จำนวนไม่เกิน 9 คน และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอีก 1 คน ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2551 เมื่อเลือกผู้ใดแล้ว นายอำเภอจะเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้ง และรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านจะต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

1. มีอายุครบหกสิบปี
2. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 (5)
3. ตาย
4. ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
5. หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ
6. เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
7. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง
8. ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ
9. ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร
10. ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
11. ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (8) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยเร็วด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตาม (11) ต้องกำหนดให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย

ข. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

หมู่บ้านหนึ่งจะประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง 2 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด การเลือกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านให้ผู้ใหญ่บ้านร่วมพิจารณากับกำนัน เมื่อผู้ใดได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วย

ผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ถือว่าดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่นายอำเภอออกหนังสือสำคัญ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ถ้าตำแหน่งว่างลง ให้มีการคัดเลือกแทนโดยผู้ที่ได้รับคัดเลือกแทนนี้จะอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

การพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12
2. มีเหตุเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งตามมาตรา 14 (2) ถึง (7)
3. เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านต้อง

ออกจากตำแหน่งด้วย

4. ครบวาระการดำรงตำแหน่ง

การรักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน

ถ้าผู้ใหญ่บ้านจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่ง ให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน จนกว่าจะทำการในหน้าที่ได้และต้องรายงานให้กำนันทราบ และถ้าเกิน 15 วัน ก็ให้กำนักรายงานนายอำเภอทราบด้วย

ค. กำนัน

นายอำเภอจัดให้มีการประชุมคัดเลือกกำนัน โดยเปิดเผยและต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงครบองค์ประชุม ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งมีสิทธิเสนอชื่อผู้ใหญ่บ้านหรือเสนอชื่อตนเองเป็นกำนันได้หนึ่งคน และต้องอยู่ในที่ประชุมและต้องยินยอมด้วย ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าหนึ่งคนให้ออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีลับ

วิธีการคัดเลือกกำนัน เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการคัดเลือกกำนัน พ.ศ. 2551 และเมื่อที่ประชุมลงคะแนนเสียงส่วนมากเลือกผู้ใด ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกำนัน และให้นายอำเภอรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

กำนันจะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อ

1. เมื่อต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน
2. ลาออก
3. ตาบอดที่ปกครองถูกยุบ
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่ามีความบกพร่อง

ในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เพียงพอกับตำแหน่ง

5. ถูกปลดหรือถูกไล่ออกจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ การออกจากตำแหน่งตาม ข้อ 2,3 และ 4 ไม่ถือว่าต้องออกจากตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านด้วยถ้าตำแหน่งกำนันว่างลง ต้องมีการคัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ นายอำเภอทราบการว่างนั้น

การทำการแทนกำนัน

ถ้ากำนันทำการในหน้าที่ไม่ได้ในช่วงคราวเวลาใด ให้มอบอำนาจและหน้าที่ไว้แก่ ผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่งซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกันให้ทำการแทน และให้ผู้แทนนี้มีอำนาจเต็มที่ในตำแหน่ง กำนัน แต่การที่กำนันจะมอบหมายหน้าที่แก่ผู้ใหญ่บ้านทำการแทนเช่นนี้ ให้บอกผู้ใหญ่บ้านทั้งหลาย ในตำบลเดียวกันและบอกนายอำเภอให้ทราบด้วย

ง. สारว้ตรกำนัน

ตำบลหนึ่งจะมีสารว้ตรกำนันเป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนัน จำนวน 2 คน สารว้ตรกำนันมาจากการคัดเลือกของกำนัน แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด กำนัน มีอำนาจเปลี่ยนสารว้ตรกำนันได้

จ. แพทย์ประจำตำบล

แพทย์ประจำตำบลมาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ประชุมพร้อมกันเลือกผู้ มีความรู้ในวิชาแพทย์ เป็นแพทย์ประจำตำบล 1 คน มีหน้าที่จัดการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บของราษฎร ในตำบลนั้น

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับรายงานการเลือกแพทย์ประจำตำบลแล้ว ให้พิจารณา แต่งตั้ง โดยผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและมีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็น แพทย์ประจำตำบลใกล้เคียงกันยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบล ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรก็ แต่งตั้งได้

เหตุที่แพทย์ประจำตำบลต้องออกจากตำแหน่ง เหมือนกับเหตุที่กำนันต้องออก จากตำแหน่งทุกประการ

2.3 บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ปัจจุบัน บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และแก้ไขเพิ่มเติม สามารถจำแนกออกมาได้เป็น 8 หมวด ดังนี้

1. การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากราษฎร ให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร อำนาจหน้าที่ ใน การปกครองราษฎร ประกอบด้วย

1.1 ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน (มาตรา 10)

1.2 ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน (มาตรา 27)

1.2.1 อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน (มาตรา 27 ข้อ 1)

1.2.2 สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 2)

1.2.3 ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 3)

1.2.4 รับฟังปัญหาและความเดือดร้อนทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ (มาตรา 27 ข้อ 4)

1.2.3 ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริหารส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 5)

1.2.6 ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ (มาตรา 27 ข้อ 6)

1.2 ปฏิบัติตามภารกิจ หรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย (มาตรา 27 ข้อ 11)

2. การรายงานต่อทางราชการ ในการดูแลรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ชุมชนประชาชนหรือต่อประเทศชาติให้ทางราชการทราบ เป็นหน้าที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบ เขตปกครองนั้น ๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลาม ใหญ่โตขึ้น หรือเป็นการปราบปรามเหตุร้ายนั้นได้โดยเด็ดขาดรวดเร็ว การรายงานต่อทางราชการ ประกอบด้วย

2.1 ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะนำความแจ้งต่อเจ้าพนักงานปกครอง ตั้งแต่กำนัน นายอำเภอ เป็นต้นขึ้นไป โดยลำดับ (มาตรา 27 ข้อ 2)

2.2 ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน หรือในลูกบ้านของตน ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ราชการบ้านเมืองก็ดี แก่ประชาชน ในที่นั้นก็ติ ยกตัวอย่างข้างฝ่ายโทษ ดังรู้เห็นว่า ผู้คนมีทรัพย์สินของแปลกประหลาดอันน่าสงสัยว่า เป็นของที่ได้มาโดยทางโจรกรรมก็ดี หรือว่าถ้าเห็นผู้คนล้มตาย หรือมีบาดแผลอันควรสงสัยว่า จะมีผู้อื่นกระทำเอาโดยทุจริต หรือไปกระทำทุจริตต่อผู้อื่นแล้วจึงเกิดเหตุขึ้นก็ดี เหล่านี้เป็นต้น ให้รีบนำความแจ้งต่อกำนันนายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 5)

2.3 ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 18)

2.4 ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบล ต้องรีบรายงานต่อกรรมการอำเภอให้ทราบ (มาตรา 36)

2.5 ในการที่จะทำรายงานประจำ หรือรายงานจรอย่างใด ๆ ยื่นต่อกรรมการอำเภอ กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น พร้อมกับตรวจสอบก่อน และจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานก็ได้ (มาตรา 58)

3. การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร หรือการประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎร เป็นสิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวกลางระหว่างราชการและประชาชนในการที่จะนำข่าวสารข้อมูลทางราชการทราบ หน้าที่ตามข้อนี้ ได้แก่

3.1 จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง (มาตรา 27 ข้อ 9)

3.2 ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 10)

3.4 ในเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีหมายให้ประกาศข้อราชการอันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น พร้อมกับชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้นแล้ว ให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้ (มาตรา 59)

4. การจัดทำทะเบียน การจัดทำทะเบียนในท้องที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ ด้านการปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายในเขตปกครองอันเกี่ยวกับจำนวนประชาชน จำนวนครอบครัว จำนวนสัตว์พาหนะ และลักษณะพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ ข้อมูลรายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่การปกครองและงานในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้วยังจะสามารถประสานงาน กับทางราชการเมื่อเกิดเหตุและชี้แนะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่ทางราชการทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในเชิงสถิติข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของทางราชการ

4.1 อบรมหรือชี้แจงในราชกรณมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ สามารถเรียกราชกรมาประชุมได้ตามสมควร อำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับงานทะเบียน ได้แก่

4.1.1 เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้านของตน และคอยแก้ไขบัญชีนั้นให้ถูกต้องเสมอ (มาตรา 27 ข้อ 4)

4.1.2 ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องไต่ถามให้รู้จักตัว และรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัยถ้าเห็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริตให้เอาตัวผู้นั้นส่งกำนันนายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 6)

4.1.3 ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุสมควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้ว่ามีที่พักตามสมควร (มาตรา 38)

4.1.4 ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะเสบียง อาหารลงในระหว่างทางและจะต้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดทำให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น (มาตรา 39)

4.1.5 กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีของรัฐบาล ในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน (มาตรา 41)

4.1.6 เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวตำบลมาส่งกำนัน ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเห็นสมควรจะขับไล่ผู้นั้นออกไปเสียจากท้องถิ่นที่ตำบลนั้นก็ได้ (มาตรา 53)

4.1.7 การที่จะสำรวจสำมะโนครัวและจดทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่น การที่จะสำรวจสำมะโนครัวและบัญชีไร่นาและสิ่งของ ต้องพิทักษ์รักษาในตำบลนั้นกำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อ พร้อมกับเป็นพยานในบัญชีที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้ (มาตรา 57)

5. กิจการสาธารณะประโยชน์ ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกจากราษฎรในตำบล หมู่บ้านนั้นมีอำนาจปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นหน้าที่โดยตรงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นผู้นำค้ำค้ำกับสภาพท้องที่ที่จะต้องรู้ความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปิดเป่าความเดือนร้อนแก่ราษฎร และปฏิบัติการตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ ประโยชน์ ได้แก่

5.1 ถ้าเกิดจลาจล ฆ่ากันตาย ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ไฟไหม้ หรือเหตุร้ายสำคัญใด ๆ ในตำบล หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านคนใดในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้าย

เป็นหน้าที่ของกำนันต้องเรียกผู้ใหญ่บ้าน และลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การโดยเต็มกำลัง (มาตรา 37)

5.2 ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของตนคนใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัด ไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ ของตน ได้ก็ดี ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถามและว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่ฟัง ให้เอาตัว ส่งกำนันจัดการตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 27 ข้อ 8)

5.3 กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็น สาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น (มาตรา 40)

5.4 ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งทับกระท่อมหรือเรือนโรงอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่ง น่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้าย หรือนำสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนัน กับผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้วจะบังคับให้ลูกบ้าน คนนั้น ย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอด้วย (มาตรา 54)

5.5 ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากิจของลูกในตำบลนั้น เช่น โรคภัย ไข้เจ็บติดต่อเกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน พิจารณาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างไรหรือลดแรงช่วยกันได้ ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นก็ได้ ถ้าเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียนต่อ กรมการอำเภอ และผู้ว่าราชการเมืองของกำลังรัฐบาลช่วย (มาตรา 56)

5.6 ในเวลาใดมีการนัดขัดฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนัน จะเรียกผู้ใหญ่บ้านช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าแลเป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรง ราษฎรช่วยก็ได้ (มาตรา 60)

6. การป้องกันโรคติดต่อ การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรนับเป็นภารกิจที่สำคัญ อย่างหนึ่งของการรักษาความสงบเรียบร้อย เพราะสุขภาพของราษฎรย่อมเป็นรากฐานและบ่อเกิด แห่ง ความสุขสมบูรณ์ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านผลิต และ การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทางสังคม

6.1 จัดการป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดซึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นใน หมู่บ้าน เพื่อมิให้ติดต่อลุกลามมากไป (มาตรา 27 ข้อ 15)

6.2 แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ คือ (มาตรา 48)

6.2.1 ที่จะช่วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย ในตำบลดังกล่าวไว้ในมาตรา 36 และ 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้

6.2.2 ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคร้ายร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรคก็ตีกาฬโรคก็ตี ไข้ทรพิษก็ตี ต้องคิดป้องกัน ด้วยแนะนำกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรค เช่น ทำความสะอาด เป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

6.3.4 การป้องกันโรคร้ายในตำบลนั้น เช่น ปลูกทรพิษ ป้องกันไข้ทรพิษก็ตี ที่จะมี ยาแก้โรคไว้สำหรับตำบลก็ตี ดูแลอย่าให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรคก็ตีสิ่งเหล่านี้ อยู่ในหน้าที่แพทย์ประจำตำบล ๆ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้นให้สำเร็จตลอดไป

6.2.4 ถ้าโรคร้ายร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษโรคระบาด ปศุสัตว์ เกิดขึ้นในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรับรายงานยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันที และต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าจะสงบโรค

7. การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ดังนี้

7.1 จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสุลักษณะ (มาตรา 27 ข้อ 16)

7.2 ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภม อาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในท้องที่นั้น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือผู้ที่ไปมาหรือให้เกิดอัคคีภัย หรือโรคร้าย ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านปรึกษากันถ้าเห็นสมควรจะบังคับให้ผู้อยู่ที่นั้นแก้ไข เสียให้ดีก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 55)

8. การที่เกิดด้วยความอาญา การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดี อันเป็นการปฏิบัติการต่อเนื่องเพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางอาญา อันเป็นผลกระทบทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะถ้าแม้ถึงว่ากฎหมายจะบัญญัติโทษหนักเพียงใด หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีสมรรถภาพดีอย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจป้องกันการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้นได้ ทุกกรณี เนื่องจากกระทำความผิดนั้น เป็นปรากฏทางสังคมหรือเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากสังคมอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้พอเพียงที่จะสามารถทำหน้าที่ ทั้งป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ดังนี้

8.1 ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่และอำนาจในการเกี่ยวด้วยความอาญาดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 28)

8.1.1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

8.1.2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ

8.1.3 ตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำผิดกฎหมายมีอยู่ที่ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่า ได้มาโดยกระทำผิดกฎหมายหรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ดีให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

8.1.5 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังจะกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ดีให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

8.1.6 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนันหรือกรรมการอำเภอตามสมควร

8.1.7 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

8.2 กำนันมีหน้าและอำนาจในการที่เกี่ยวกับความอาญา ดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 35)

8.2.1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกรรมการอำเภอให้ทราบ

8.2.2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

8.2.3 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรรมการอำเภอ

8.2.4 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้นเป็นหน้าที่ ของกำนันที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกรรมการอำเภอ

8.2.5 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด กำนันต้องจัดการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย

8.2.6 ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ดี หรือผู้ต้องโจรกรรมจะทำหมายตราสินหรือมีผู้จะขอทำการชั้นสูตรบาดแผลก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้น ไปยังกรรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของ อยางใดจะพาไปไม่ได้ก็ให้กำนันชั้นสูตรให้รู้เห็นแล้วนำความไปแจ้งต่อกรรมการอำเภอในขณะนั้น (กรมการปกครอง, 2554)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ชอพลุกซ์ ฟีวกู (2550) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้างหรือเหตุผลสนับสนุน ปกป้อง ความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งเกิดขึ้นกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

ทวี เสร้ามัญญ (2550) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล หรือสถานการณ์เป็นต้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้

จารุณี พิมพ์จำปา (2551) ได้สรุปความคิดเห็น คือ การแสดงออกถึงความรู้สึก ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบในสังคมโดยมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ของบุคคลนั้นๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความคิด ความเชื่อที่อาศัยความรู้สึกส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นจากการพิสูจน์ถึงความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้แสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น (Good, C.V., 1973 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ รุ่งรักษะอดิศัย, 2552)

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดที่เกิดขึ้นของบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยจะต้องอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์หรือประเมินและจะแสดงถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น (Kotler, 2003: 199 อ้างถึงใน ปิติวัฒน์ สะสม, 2553)

สงวน คำรศ (2551) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกโดยการพูด หรือเขียนเกี่ยวกับทัศนคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมของบุคคล ความคิดเห็นไม่เหมือนทัศนคติตรงที่ไม่จำเป็นต้องแสดงความรู้หรืออารมณ์หรือการแสดงพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งเป็นคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมาและถ้าไม่มีคนเห็นด้วยก็อาจเปลี่ยนคำพูดดังกล่าวได้ดังนั้นบุคคลที่มีทัศนคติหรือความเชื่อหรือค่านิยม อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ถ้าไม่แสดงความคิดเห็นออกมา ก็จะไม่บุคคลใดทราบเลยว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่างๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อหรือความนิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยาก็กล่าวได้ว่าเจตคติความเชื่อ

ประเภทของความคิดเห็น

จารุวรรณ เศรษฐสุนทิ (2550) จำแนกความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ซึ่งทางบวก ได้แก่ ความรักหลงและทางลบ ได้แก่ ความรังเกียจ โดยความคิดเห็นนี้รุนแรง และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ (cognitive contents) มีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานจากความรู้ ความเข้าใจสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็นสามารถเกิดจากการเรียนรู้เข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือมาจากประสบการณ์ที่เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจ และความคิดประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้ทั้งในทางที่ดี ได้แก่ การยอมรับและในทางที่ไม่ดี ได้แก่ การปฏิเสธอาจมีระดับความคิดเห็นในระดับธรรมดาและรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของผู้นั้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ความคิดเห็นเกิดขึ้นจากอิทธิพลต่าง ๆ ดังนี้ (ธิดา ชูทวี, 2550)

1. อิทธิพลของบิดามารดา เป็นแหล่งบุคคลที่มีอิทธิพลส่งผลต่อความคิดเห็นต่างๆ สูงสุด โดยเฉพาะการมีอิทธิพลต่อวัยเด็กที่จะถูกบิดามารดาปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม และเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการควบคุมความคิดเห็นให้อยู่ในกรอบ โดยการกำหนดแนวคิดให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เช่น บิดามารดาเป็นผู้มีอำนาจสั่งสอน ให้มีความคิดที่ดี กระทำความดี และลงโทษเมื่อกระทำ ความผิด หรือกระทำการที่บิดามารดาไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น

2. อิทธิพลของกลุ่มต่างๆ เป็นการอยู่ร่วมกันในสังคมของกลุ่มบุคคล ซึ่งมีทั้งกลุ่มขนาดใหญ่ และกลุ่มขนาดเล็ก โดยกลุ่มต่างๆ จะมีการแสดงออกทางความคิดเห็น แล้วนำมา แลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มร่วมกัน โดยจะใช้หลักการยึดเสียงส่วนมากเป็นหลักในการวัดผล ส่วนการประเมินผลจะนำมาสู่การตัดสินใจ เช่น กลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน กลุ่มเพื่อนร่วมงาน จะมีอิทธิพล ในการแสดงความคิดเห็น

3. อิทธิพลของประสบการณ์ส่วนตัว เป็นความรู้สึกและความคิดของบุคคลที่เกิดจากการนำประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับตนเองตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ซึ่งอาจส่งผลต่อแนวความคิดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีต่อเหตุการณ์ที่ได้ประสบมา เช่น ประสบการณ์ที่รุนแรงส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้เกิดความรู้สึกและความคิดเห็นที่ไม่ดี

4. อิทธิพลของสื่อมวลชน เป็นสื่อต่างๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และเกิดการกระตุ้นให้บุคคลต่างๆ สามารถทราบถึงข้อมูลเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างทั่วถึง เช่น โฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยสื่อจะเป็นปัจจัยที่จะพยายามเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคลให้เกิดความสนใจได้

องค์ประกอบของความคิดเห็น

จากการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของความคิดเห็น เทรนดิส (Triandis, 1971 อ้างถึงในชนะจิต เกตุอุไร, 2549) อธิบายว่า องค์ประกอบของความคิดเห็นมี 3 ส่วน ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้และความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่ม หรือภาวะการณ์ใดๆ ความรู้และความคิดดังกล่าวจะเป็นส่วนกำหนดลักษณะและทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และการติดต่อกับสิ่งเร้าได้ครบถ้วนแล้ว บุคคลจะมีความคิดเห็นต่อสิ่งเร้าในทางบวกหรือลบชัดเจนขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดลักษณะและทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีความคิดเห็นทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลจะมีความคิดเห็นในทางลบ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) คือ พฤติกรรมและทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงออกต่อสิ่งเร้า นั้นชัดเจนแน่นอน ความคิดเห็นก็ย่อมมีลักษณะเป็นบวกหรือลบชัดเจนแน่นอน

หลักการวัดความคิดเห็น

ดวงเพ็ญ ทுகหิต (2550) ได้กล่าวถึงหลักการวัดความคิดเห็นว่ามาตรวัดเจตคติหรือทัศนคติหรือความคิดเห็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีคิดแบบสเกลวัดความต่างทางศัพท์ (S-D Scale = Semantic Differential Scale) เป็นวิธีวัด ทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

2. วิธีลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลาผู้ตอบ ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ -2 -1 0 1 2 ตามลำดับ

3. วิธีกัทแมนสเกล (Guttman Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น ในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับ ทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้อย่างต่างสุด หรือสูงสุดและแสดงถึงการสะสมของข้อความคิดเห็น

4. วิธีเทอร์สโตนสเกล (Thurstone Scale) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาตร แล้วทำการเปรียบเทียบตำแหน่งความคิด หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนเป็น Scale ที่มี ช่วงห่างกัน

เบสท์ (Best, 1977 อ้างถึงใน ศรีอัมพร ปานพรหม, 2551) ได้กล่าวว่า การวัด ความคิดเห็นโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าที่มีการตอบสนองซึ่ง จะออกมาในระดับต่างมากน้อยวิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดย ให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม และผู้ถูกวัดจะเลือกตอบตามความคิดเห็นของตนในเวลา นั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นและระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เกี่ยวข้องกับข้อความที่กำหนดให้ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบ โดยแบ่ง ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจไม่เห็นด้วยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า หลักการวัดความคิดเห็น คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าที่มีการตอบสนองซึ่ง จะออกมาในระดับต่างมากน้อยวิธีวัดความคิดเห็นนั้นโดยมากจะใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น และระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เกี่ยวข้อง กับข้อความที่กำหนดให้ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบ โดยแบ่ง ออกเป็น 5ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่งเห็นด้วยไม่แน่ใจไม่เห็นด้วยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

บุญตา ไส้เลิศ (2550) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษา ก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานใน หน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น

สินธร คำเหมื่อน (2550) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและ ได้แสดงออกตามบทบาท

นฤมล จินตพัฒน์ (2555) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แบบแผน พฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติซ้ำ ๆ กัน เป็นประจำ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ บทบาทด้านวัตถุและบทบาทด้านอารมณ์

อมรรัตน์ เรื่องสกุลพัฒนา (2551) กล่าวว่า บทบาทเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับใช้ในการประสานมนุษย์ให้รวมตัวกันในสังคม มีการสร้างกฎเกณฑ์ ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้มีการปรับทัศนคติ ตลอดจนรวมถึงพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม อีกทั้งยังช่วยลดช่องว่างระหว่างสังคมเข้าด้วยกัน

ความหมายของบทบาท สรุปได้ว่า เป็นการทำความเข้าใจร่วมกัน หรืออยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีข้อตกลง หรือมีข้อกำหนด หรือมีข้อบังคับ เพื่อให้แต่ละคนถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้น บทบาท จึงหมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย เป็นการได้รับการยอมรับจากสังคมหรือที่สังคมคาดหวัง เพื่อให้เกิดผลดีต่อหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์โดยลดความขัดแย้งหรือไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ และเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคล ที่บุคคลในสังคมกำหนดไว้ควบคู่กับสถานการณ์ของบุคคลในขณะนั้น

ลักษณะของบทบาท

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2551) ได้กล่าวถึงบทบาทไว้ 3 ประการคือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal role) ซึ่งเป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปของสังคม เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ซึ่งมีสถานภาพหนึ่งๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้อีก

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ที่คาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับค่านิยม เป็นทัศนคติและบุคลิกภาพ ตลอดจนประสบการณ์ส่วนบุคคล

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกีดกันของกลุ่มต่างๆ และกระทำตามบทบาทเป็นจริงอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้

เดโช สนวนานนท์ (2552) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทไว้ 2 ประการ คือ

1. บทบาทที่รัดกุม คือ บทบาทที่มีข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตาม ที่แน่นอนตายตัว ยืดหยุ่นไม่ได้ เช่น บทบาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน บทบาทของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น พฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกมาตามบทบาทนั้น อำนาจหน้าที่รับผิดชอบมีระบุไว้ชัดเจนในรูปของกฎหมายระเบียบแบบแผน

2. บทบาทที่ยืดหยุ่นได้ คือ บทบาทที่ยอมให้พฤติกรรมอันสัมพันธ์กับบทบาทนั้นเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสมควร ไม่มีข้อกำหนดตายตัว เช่น บทบาทของบิดา มีกำหนดไว้กว้างๆทั่วไป ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะของบิดา เป็นต้น พฤติกรรมของบิดาต่อบุตรอาจจะแปรผันไปได้มากพอสมควรระหว่างบิดาแต่ละคน

ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

มงคล นาฏกระสูตร (2552) กล่าวว่า ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการคิดและพัฒนาจากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) จากการทำงานของนักสังคมวิทยาอเมริกา 3 ท่าน คือ John Dewey, William I. Thomas, George Herbert Mead โดยทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์จะเน้นที่ตัวผู้กระทำและการตีความหมายของความจริงทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับ “สิ่งภายใน Inner หรือลักษณะทางพฤติกรรม (The Aspect of Human Behavior) ซึ่งในบรรดานักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นี้ Mead โดดเด่นที่สุดในทัศนะของ Mead ความคิดประสบการณ์และพฤติกรรมมีส่วนสำคัญต่อสังคมมนุษย์สร้างความสัมพันธ์ฝ่ายระบบสัญลักษณ์ (Symbols) และสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษาสัญลักษณ์ไม่ได้หมายถึงวัตถุหรือเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังสามารถหมายถึง การกระทำจากวัตถุและเหตุการณ์นั้นด้วย เช่น คำว่า “เก้าอี้” เมื่อพูดถึงเก้าอี้ นอกจากหมายถึงที่นั่งแล้ว ยังแสดงถึงการนั่ง ท่าทางที่นั่ง และการครองตำแหน่งอีกด้วยและถ้าไม่มีสัญลักษณ์มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ได้และจะไม่มีคำว่า “สังคม” เกิดขึ้นมาชีวิตในสังคมสามารถดำเนินไปได้ถ้าการตีความสัญลักษณ์รวมมาใช้โดยสมาชิกในสังคมร่วมกัน แต่ถ้าไม่มีก็สื่อสารกันไม่ได้ ดังนั้น สัญลักษณ์รวม จึงเป็นวิธีเดียวที่มนุษย์ปฏิสัมพันธ์กันได้

ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรู้จักความหมายของสัญลักษณ์ที่ไปสัมพันธ์กับผู้อื่น วิธีนี้ Mead เรียกว่า “การรับรู้บทบาท” (Role – Taking) หมายถึง การรู้จักบทบาทของผู้อื่นจะทำให้เราทราบความหมายและความตั้งใจของผู้อื่นและสามารถตอบสนองการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างดี มนุษย์เรียนรู้ว่า ตัวเขาเป็นใครในระหว่างกระบวนการเรียนรู้บทบาท ในที่สุดบทบาทที่บุคคลแสดงออกจะกลับมาเป็นตัวเขา โดยการหล่อหลอมและปรับให้เหมาะสมกับความเป็นตัวตนของเขา จากการรับรู้บทบาทนี้ Mead ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องตัวตนขึ้นมา เขากล่าวว่า ความคิดเรื่องตัวตนเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลคิดออกไปนอกตัว แล้วมองสะท้อนกลับมา เหมือนผู้อื่นมองเรา = บทบาทของผู้อื่น (Role of Another) การรับรู้บทบาทนี้ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด ต้องมาเรียนในภายหลังและเรียนรู้ตอนเป็นเด็กและการพัฒนาความสำนึกในตัวตน (Consciousness of Self) เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์เป็นพื้นที่ของความคิด การกระทำ และการสร้างสังคมถ้าปราศจากความคิดเรื่องตัวตนแล้ว มนุษย์จะไม่สามารถตอบสนองและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพและหลายบทบาท ดังนั้น บุคคลจะมีบทบาทเฉพาะสถานะที่หลากหลาย บทบาทเฉพาะสถานะ คือ การที่บุคคลประเมินการกระทำ

ของตัวเองในบทบาททางสังคมบทบาทใดบทบาทหนึ่ง บทบาทเฉพาะสถานะบางบทบาทมีความสำคัญมากกว่าบทบาทอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายของตัวเอง (Self Definition) ด้วยเหตุนี้ บรรทัดฐานและค่านิยมที่บุคคลยึดถือ (Hold) จะมีผลต่อบทบาทเด่น (Dominant Roles) ของบุคคล โดยบทบาทเด่นจะถูกสร้างขึ้นเมื่อบุคคลกำหนดลำดับความสำคัญของบทบาทต่างๆ และเลือกที่จะแสดงบทบาทที่สำคัญที่สุดและถ้ามบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังมีความสัมพันธ์ สังคมก็จะราบรื่น แต่ถ้ามบทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงกับบทบาทที่คาดหวังแล้วย่อมทำให้เกิดสภาพของความขัดแย้งในบทบาท (Role Conflict) เกิดความตึงเครียด และต่อต้านพฤติกรรมที่คนอื่นคาดหวัง ประกอบกับ หากองค์กรไม่ได้กำหนดบทบาทไว้อย่างชัดเจนเป็นความคลุมเครือในบทบาท (Role Ambiguity) จะส่งผลเสียถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในองค์กรเพราะการไม่รู้แน่ชัดในบทบาท หรือขาดความชัดเจนในบทบาท จะทำให้เกิดความลังเลไม่แน่ใจว่าจะแสดงบทบาทอย่างไร ซึ่งส่งผลถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของผลงาน เกิดความสูญเสียทั้งเวลาและทรัพยากรเนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพ แต่ละสถานภาพก็มีบทบาทที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามบุคคลเลือกที่จะดำรงสถานะตามบทบาทที่เขาเหล่านั้น ประเมินการกระทำของตัวเองในบทบาททางสังคมบทบาทใดบทบาทหนึ่งให้เป็นบทบาทเด่นมากกว่าบทบาทอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับการให้ความหมายของตัวเอง ด้วยเหตุนี้ค่านิยม ความเชื่อที่บุคคลยึดถือจึงมีผลต่อบทบาทเด่นของบุคคล

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยงยุทธ ชุ่มฤดี (2551) ศึกษาบทบาทในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอแกลงจังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานตาม พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว จนถึง พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาตำบลและการส่งเสริมอาชีพของราษฎร ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านงานทะเบียน

รักษักริมย์ กลางประพันธ์ (2551) ศึกษาการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่า

- 1) ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก
- 2) ประชาชนมีระดับการรับรู้ต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร อยู่ในระดับมาก
- 3) เปรียบเทียบระดับการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

ตามปัจจัยส่วนบุคคล และระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ระดับการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันตามอายุ อาชีพ และระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ที่ต่างกัน มีระดับการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

เกษรศิริ เสมือนโพธิ์ (2552) ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537: กรณีศึกษาอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า 1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การเรียกประชุมชาวบ้าน เพื่อทำการอบรมสั่งสอน และชี้แจงข้อราชการแก่ชาวบ้าน และการดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ 2) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การรายงานเรื่องทุกข์ร้อนของราษฎรให้ทางราชการทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไข 3) ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นเพื่อศึกษาถึงปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน 4) ด้านการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ บทบาทที่ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การประสานในระดับตำบลตามโครงการที่ได้รับมอบหมายจากอำเภอหรือจังหวัดให้มาปฏิบัติในพื้นที่ 5) ด้านการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐและของกระทรวงมหาดไทย บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การส่งเสริมและสนับสนุนในกระบวนการประชาคมหมู่บ้านต่อต้านยาเสพติด

เฉลิม รุ่งตรานนท์ (2552) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประสพชัย บัวเอี่ยม (2553) ศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาท ภายใต้นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วยต่อบทบาทภายใต้นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทด้านการบริการประชาชน รองลงมา คือ บทบาทด้านการอำนวยความสะดวกเป็นธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทด้านการพัฒนาและการส่งเสริมอาชีพ 2) ความคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีบทบาทต่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน คือ รัฐควรเพิ่มค่าตอบแทนให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเท่าเทียมกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากมีบทบาทหน้าที่มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐควรเพิ่มสวัสดิการให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้เท่าเทียมกับราชการ รัฐควรสร้างที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้าน และจัดสรรงบประมาณให้แก่หมู่บ้านโดยตรง โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้บริหาร

แสงจันทร์ เหล่าสาย (2553) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณีอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้านการส่งเสริม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการอำนวยความสะดวก และเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านการบริหารและการ ปฏิบัติ งานตามกฎหมายอื่น 2) กำนันผู้ใหญ่บ้านที่มี ความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมและทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

โสภา เชาวน์จันทร์ (2553) ศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการดำเนินงานของที่ทำการปกครองอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการดำเนินงานของที่ทำการปกครองอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกลุ่มงานบริหารงานปกครอง ด้านฝ่ายความมั่นคง ด้านฝ่ายอำนวยความสะดวก และเป็นธรรม และด้านฝ่ายทะเบียนและบัตร 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการดำเนินงานของที่ทำการปกครองอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

อาทิตยา เกิดแพร (2553) ศึกษาความคาดหวังของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.):กรณีศึกษาอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า สภาพทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีผลทำให้ความรู้ ความเข้าใจโดยทั่วไป ความคิดเห็นและความคาดหวังของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในเกณฑ์ที่มาก ในทุกๆ ประเด็น แสดงถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สอดคล้องระหว่างพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 กับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ซึ่งแสดงถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความคาดหวังในบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่งเสริมและสนับสนุนราษฎรในท้องถิ่นให้เกิดจิตสำนึก เพื่อส่วนรวมและร่วมพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน และตำบลของตนเอง

รวมถึงการสร้างสามัคคี และความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานอื่นๆ ของภาครัฐกับราษฎร รวมทั้งส่งเสริมให้ราษฎรให้การสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 2) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อยู่ในระดับมาก โดยเป็นผู้ส่งเสริมเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ เช่น กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการพัฒนาพื้นที่ 3) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่งเสริมให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน 4) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการเป็นผู้นำราษฎรในพื้นที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น 5) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กระตุ้นให้ราษฎรตื่นตัว รวมกลุ่มพัฒนาตนเองและท้องถิ่น

บุศริน เกาวัลย์ (2555) ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า (1) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือและ ยอมรับของคนในหมู่บ้าน ได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยการปกครอง ดูแลความเรียบร้อยในหมู่บ้าน ป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด รวมถึงอบายมุขต่างๆ มิให้มีในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยกในพื้นที่ ในฐานะคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) การใช้กฎหมายหมู่บ้าน “สุกมปากัด” เครือข่ายชุมชนศรัทธาหรือ “กัมปงตักวา” ในการอยู่ร่วมกัน การทำความเข้าใจและให้ราษฎรมีทัศนคติที่ดีกับทางราชการ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาร่วมกัน เป็นเครื่องเชื่อมความสามัคคี โดยมีบทบาทสรุปได้ 6 ประการ ได้แก่ บทบาทตามกฎหมาย ผู้นำทางการบริหาร ผู้นำทางราชการ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางการเมือง และบทบาทในทางสื่อประสาน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ปัจจัยด้านลบ พบว่าสถานการณ์ความสงบในพื้นที่ที่ยืดเยื้อและเรื้อรัง ปัญหาที่ทับซ้อนฝังรากลึก และส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มุ่งปริมาณมากกว่า คุณภาพและผลลัพธ์ มุ่งชนะใจประชาชนด้วยวิธีการสังเคราะห์ด้วยโครงการประชานิยมที่มุ่งแก้ปัญหาคือที่ปลายเหตุ ทำให้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสียระบบ ความรู้สึกที่ประชาชนอยากมีส่วนร่วมได้ค่อยๆ หดไป ด้วยเหตุนี้ความขัดแย้งในพื้นที่ยิ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการคลี่คลายมากขึ้น ปัจจัยด้านบวก อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้านในฐานะเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ผู้บังคับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และด้านการอำนวยความสะดวกเป็นธรรม รวมถึงกฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ประจำอยู่ในทุกตำบล ทุกหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ขจร ขวัญพร้อม (2556) ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษา พบว่า 1) บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ 1.1) ด้านระเบียบ

กฎหมายต่างๆ พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 1.2) ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่ พบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาจากการเลือกของราษฎร 1.3) ด้านวาระการดำรงตำแหน่ง พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน 1.4) ด้านการปฏิบัติหน้าที่พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 1.5) ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เพื่อให้ปกครองราษฎรและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ของตน 2) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนมากเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของกันและกันอย่างเพียงพอ ส่วนปัญหาอื่นๆ พบว่า กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการที่องค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ไม่เปิดโอกาสให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มกรรมการหมู่บ้านเห็นว่าปัญหาเกิดจากผลประโยชน์ อาทิงบประมาณในการดำเนินงานโครงการต่างๆ การแบ่งปันผลประโยชน์จากการทำธุรกิจของแต่ละกลุ่ม กลุ่มนายอำเภอ ปลัดอำเภอเห็นว่าปัญหาการแย่งงานและแย่งผลงานกัน กลุ่มคณะผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ทั้งระดับจังหวัดและระดับชาติ ส่งผลให้เกิดการแย่งชิงผลงานซึ่งกันและกัน การเป็นประเด็นทางการเมืองกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าขาดการติดต่อประสานงานที่ดีจึงทำไม่เข้าใจในการดำเนินงานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ภานุมัติฐิต์ สมุทรคีรีจ (2556) ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษา พบว่า (1) บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง คือ ช่วยให้ชาวบ้านติดต่อราชการกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังเป็นผู้นำชาวบ้านให้ร่วมกันพัฒนาตำบล ร่วมกันประชุมประชาคมและวางแผนพัฒนาตำบล (2) ปัญหาอุปสรรคของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง องค์การบริหารส่วนตำบลมีแต่สมาชิกที่มาจากจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่มีบทบาทในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากนัก ไม่ได้เข้าร่วมประชุมพิจารณาจัดทำโครงการพัฒนาตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะทำโครงการพัฒนาตำบลตามมติของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและตามนโยบายของอำเภอทำให้โครงการพัฒนาตำบลไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

บงกชมาศ เอกเอี่ยม (2557) ศึกษาบ้าน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ผลจากการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ในปัจจุบันบทบาทและการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านถูกลด ความสำคัญลง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในตำบล ซึ่งเคยเป็นภารกิจสำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีบทบาทและปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานท้องถิ่น การประสานนโยบายของหน่วยงานท้องถิ่น กับความต้องการของราษฎร การติดตาม สอดส่อง ดูแล และประสานการปฏิบัติงานหน่วยงานท้องถิ่น ให้เป็นไปตามกฎหมายและ เจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่นและท้องถิ่น การศึกษาถึงบทบาทความเป็นจริงและความคาดหวังอัน ประกอบด้วยบทบาท 6 ด้าน คือ ด้าน การปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ ด้านภาวะผู้นำและคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่เป็นจริงในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากการมองตนเองนั้นจะสูงกว่าค่าเฉลี่ยบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของชาวบ้าน และค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านเองสูงกว่าค่าเฉลี่ยความคาดหวัง ชาวบ้านที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่ แสดงให้เห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเองนั้นมองบทบาทการทำงานของตนเองในแง่ดีมากกว่า ชาวบ้าน ทั้งด้านบทบาทการทำงานจริงและความคาดหวังที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบบทบาทในทุกด้านแล้ว ทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านต่างเห็นว่าภาวะความเป็นผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด สำหรับการเป็นผู้นำชุมชน

สุพรรณิ เกสรินทร์ (2557) ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน โดยภาพรวมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้การปรองดองในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.78$) รองลงมา ด้านความร่วมมือร่วมใจ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.7$) ด้านการประนีประนอมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73$) ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) ตามลำดับ การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะด้านอายุ การศึกษา ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แตกต่างกัน

พิทยาภรณ์ ก่อแก้ว (2558) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ การรายงานต่อทางราชการ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ผลการเปรียบเทียบ ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพศหญิง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุช่วง 46-55 ปี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีสถานภาพหย่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอาชีพค้าขาย และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้สูงกว่า 20,001 บาท มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้มากกว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในกลุ่มอื่น ๆ

อภิรักษ์ คำเจริญ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกันมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

วิภา รุ่งจรัส (2560) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการอำนวยความสะดวกให้ประชาชน ด้านการบริการ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับ

การศึกษา และการประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ประชาชนมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ควรมีการร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างใกล้ชิดควรมีการส่งเสริมอาชีพร่อนนอกฤดูการทำนา และควรมีการอบรมประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน

วัชรชัย สุทธิ (2562) ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน ในเขตท้องที่อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับบทบาทหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามเพศ มีบทบาทไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา มีบทบาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ ควรมีบทบาทในด้านการจัดการความขัดแย้งในชุมชน ควรมีบทบาทในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชน ควรมีบทบาทในด้านอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณีสำคัญ ควรมีบทบาทในด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมอาชีพ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

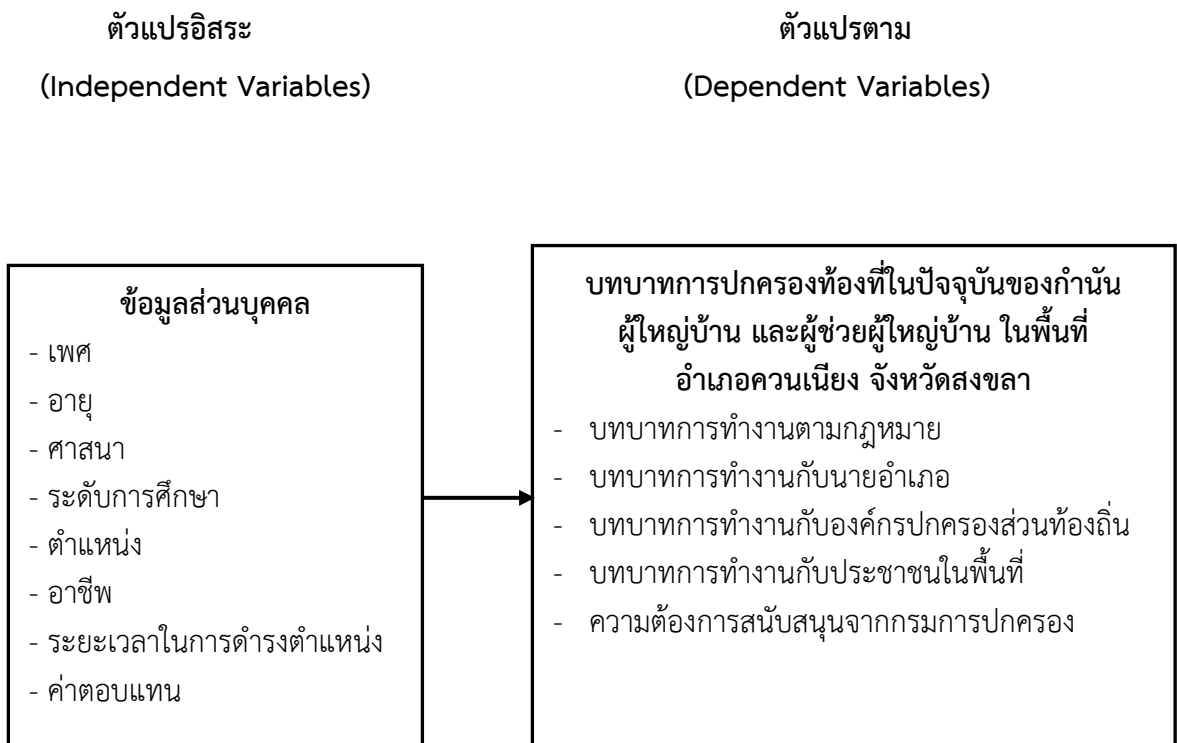
ผู้วิจัย	ปี พ.ศ.	เรื่อง	ผลการวิจัย
ยงยุทธ ชุ่มฤดี	2551	บทบาทในการปฏิบัติงานของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่ อำเภอแกลงจังหวัดระยอง	พบว่า บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ตาม พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว จนถึง พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้าน การปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ของราษฎร
รักษักริมย์ กลางประพันธ์	2551	ศึกษาการรับรู้ของประชาชนต่อ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบล หนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร	พบว่า 1) ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน การพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก
เกษตรศิริ เสมือน โพธิ์	2552	บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลัง การประกาศใช้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537: กรณีศึกษาอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์	พบว่า 1) ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย 2) ด้านการป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือน 3) ด้านการส่งเสริมความ เข้มแข็งให้กับชุมชน 4) ด้านการดำเนิน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 5) ด้านการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐและ ของกระทรวงมหาดไทย บทบาทที่ได้ทำ มากกว่าทุกเรื่อง
เฉลิม รุ่งทรานนท์	2552	ศึกษาความคาดหวังของ ประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขต เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่	พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อ บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ผู้วิจัย	ปี พ.ศ.	เรื่อง	ผลการวิจัย
ประสพชัย บัวเอี่ยม	2553	ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทภายใต้ นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วยต่อบทบาทภายใต้ นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
โสภา เซว่จันท์	2553	ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการดำเนินงาน ของที่ทำการปกครองอำเภอ พยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	พบว่า 1) ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการดำเนินงานของที่ทำการปกครองอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง
			2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการดำเนินงานของที่ทำการปกครองอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับตำแหน่ง แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่ แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05
แสงจันทร์ เหล่าสาย	2553	ศึกษาการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณีอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	พบว่า 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท โดยรวมและ รายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
อาทิตยา เกิดแพร	2553	ศึกษาความคาดหวังของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงาน ร่วมกับองค์กรบริหารส่วน ตำบล (อบต.):กรณีศึกษาอำเภอ บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	พบว่า สภาพทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีผลทำให้ความรู้ ความเข้าใจโดยทั่วไป ความคิดเห็นและความคาดหวังของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในเกณฑ์ที่มาก ในทุก ๆ ประเด็น
บุศริน เภาวัลย์	2555	บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี	พบว่า (1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็น ผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่นำเชื่อถือ และ ยอมรับของคนในหมู่บ้าน ได้แสดง บทบาท ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองโดยการปกครอง ดูแล ความเรียบร้อยในหมู่บ้านป้องกันปัญหา อาชญากรรม

ผู้วิจัย	ปี พ.ศ.	เรื่อง	ผลการวิจัย
			ยาเสพติด รวมถึงอบายมุขต่าง ๆ มิให้มีในหมู่บ้าน
ขจร ขวัญพร้อม	2556	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับ อำนาจหน้าที่ขององค์การ บริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่	พบว่า 1) บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบล ในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัด กระบี่ 1.1) ด้านระเบียบ 1.2) ด้านการเข้า สู่ตำแหน่งหน้าที่กฎหมายต่างๆ พบว่า 1.3) ด้านวาระหน้าที่กฎหมายต่างๆ พบว่า 1.3) ด้านวาระการดำรงตำแหน่ง 1.4) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ 1.5) ด้าน เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ส่วนมากเห็น ด้วย
ภานุมาติฐิต์ สมุทรศิริจ	2556	บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี	พบว่า (1) บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลโดยตำแหน่ง คือ ช่วยให้ชาวบ้าน ติดต่อราชการกับองค์การบริหารส่วน ตำบลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และช่วย แก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้ อย่างแท้จริง
บงกชมาศเอกเอี่ยม	2557	กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและ ภาวะความเป็นผู้นำกับความ คาดหวังของประชาชนที่มีต่อ ผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัด เชียงใหม่	ผลจากการกระจายอำนาจไปสู่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ในปัจจุบัน บทบาทและการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านถูกลด ความสำคัญลง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้เข้า มามี บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นที่ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในตำบล ซึ่งเคยเป็นภารกิจสำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
สุพรรณิ เกสรินทร์	2557	บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช	พบว่า การวิเคราะห์บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในชุมชน โดยภาพรวมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในชุมชน อยู่ในระดับมาก

ผู้วิจัย	ปี พ.ศ.	เรื่อง	ผลการวิจัย
พิทยาภรณ์ ก่อแก้ว	2558	ศึกษาการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอ เสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
อภิรักษ์ คำเจริญ	2559	การปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง ปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภอ อุทุมพร และอำเภอค่าน้ำ จังหวัดสุพรรณบุรี	พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ อำเภออุทุมพร และอำเภอค่าน้ำ จังหวัด สุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก
วิภา รุ่งจรัส	(2560)	ศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบล เหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด	พบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มี ต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสิ้นด้าน
วัชรชัย สุทธิโท	2562	ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน ในเขตท้องที่อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	พบว่า (1) ระดับบทบาทหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของ ประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลาในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 183 คน โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา, 2562) (ซึ่งไม่นับรวมसारวัตรกำนัน และแพทย์ประจำตำบล)

3.2 แบบแผนการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และได้กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ บทบาทการปกครองท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เอกสารวิชาการต่างๆ อาทิ วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถามจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 183 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และคำตอบแทนเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่างๆ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านนโยบายเร่งด่วนเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 26 ข้อ โดยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 5

มาก มีคะแนนเท่ากับ 4

ปานกลาง มีคะแนนเท่ากับ 3

น้อย มีคะแนนเท่ากับ 2

น้อยที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 1

โดยผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นโดยชั้นสูตร ดังนี้ (ยูทธ ไกยวรรณ, 2561)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \text{ (เริ่มจากชั้นต่ำสุด)} \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการประเมินค่าวัตรระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ตามที่กฎหมายกำหนด ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับคะแนน 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 ระดับคะแนน 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนน 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 ระดับคะแนน 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 ส่วนบทบัญญัติในกฎหมาย แบ่งคะแนนเป็น 2 ระดับ คือ

ควรมี มีคะแนนเท่ากับ 2
 ไม่ควรมี มีคะแนนเท่ากับ 1

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ประกอบด้วย บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง เป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 13 ข้อ โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีคะแนนเท่ากับ 5
 เห็นด้วย มีคะแนนเท่ากับ 4
 ไม่แน่ใจ มีคะแนนเท่ากับ 3
 ไม่เห็นด้วย มีคะแนนเท่ากับ 2
 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีคะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์ในการประเมินค่าวัดระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของท่านกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับคะแนน 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 ระดับคะแนน 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนน 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 ระดับคะแนน 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงาน เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

3.4 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี นิยามคำศัพท์ จากเอกสารวิชาการต่างๆ อาทิ วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท ปริญญาตรี วารสาร หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านตามท้องที่ต่างๆ ในประเทศไทย
2. สร้างแบบสอบถามโดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ ถูกต้อง และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาได้ค่า IOC (Index of Item objective Congruence : IOC) โดยแต่ละข้อต้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือเป็นที่ยอมรับได้ ด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2550)
 - +1 เมื่อเห็นว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้
 - 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้
 - 1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความสอดคล้องมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง
6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากร จำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการวัดความคงที่ภายใน (Internal Consistency) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) หรือค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) (ยุทธ ไกยวรรณ, 2561) โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมอยู่ที่ระดับสูงกว่า 0.70 ขึ้นไป

ตาราง 3.1 ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (α -Coefficient)

แบบสอบถาม	α -Coefficient
บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตาม	.926
กฎหมาย	
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	.862
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	.823
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.923
ด้านทะเบียนต่าง ๆ	.891
ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	.814
ด้านนโยบายเร่งด่วน	.844
บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	.774
บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ	.855
บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	.893
บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่	.892
ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง	.872

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาตรวจสอบและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ในช่วงเดือนมีนาคม 2563 โดยผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตออกหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงนายอำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่มีงานประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กลุ่มประชากร เข้าร่วม ในกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถาม และอธิบายหัวข้อต่างๆ ในแบบสอบถามให้กับกลุ่มประชากรเข้าใจ จำนวน 183 คน พร้อมทั้งรื้อรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดที่เก็บคืนมา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มี ดังนี้

1.1 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมาย

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ประเมินระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนดและบทบาทการทำงานของท่านกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

1.3 ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยใช้การอ่านพิจารณาข้อเสนอแนะพร้อมทั้งจับกลุ่มของข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อแสดงค่าความถี่

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามในสมมติฐานต่าง ๆ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ค่า p-value ที่ .05 ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มี ดังนี้

2.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าที่ (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย และบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามตำแหน่งและหากพบความแตกต่าง จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัย เชิง ปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 183 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ และตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t-test
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ F- Distribution
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P < .05$)

4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

ส่วนที่ 3 บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

ส่วนที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 7 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 8 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และค่าตอบแทน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=183)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	158	86.34
หญิง	25	13.66

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	8	4.37
35 - 45 ปี	62	33.88
46 - 55 ปี	96	52.46
56 ปี ขึ้นไป	17	9.29
ศาสนา		
พุทธ	161	87.98
อิสลาม	22	12.02
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	36	19.67
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	82	44.81
ปวช./ปวส.	47	25.68
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	18	9.84
ตำแหน่ง		
กำนัน	4	2.19
ผู้ใหญ่บ้าน	42	22.95
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	92	50.27
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	45	24.59
อาชีพ		
เกษตรกร	107	58.48
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	44	24.04
รับจ้าง	24	13.11
ประมง	8	4.37

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 5 ปี	84	45.90
5 - 10 ปี	66	36.07
11 - 15 ปี	22	12.02
16 - 20 ปี	3	1.64
21 ปี ขึ้นไป	8	4.37
ค่าตอบแทน		
5,000 – 8,000 บาท/เดือน	145	79.23
8,001 – 11,000 บาท/เดือน	38	20.77
รวม	183	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 83.34 ส่วนเพศหญิง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.66

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีระหว่าง 46 - 55 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 52.46 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 35 - 45 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 33.88 อายุ 56 ปี ขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.29 และอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37

ศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 87.98 ส่วนนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.02

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 44.81 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับปวช./ปวส. จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 25.68 ระดับประถมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.84

ตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.27 รองลงมาคือ มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 24.59 ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 22.95 และตำแหน่งกำนัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.19

อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 58.48 รองลงมา คือ มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 24.04 อาชีพรับจ้าง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 และอาชีพประมง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมาคือ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 5 - 10 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 36.07 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 11 - 15 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.02 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 21 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37 และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 16 - 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64

ค่าตอบแทน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าตอบแทน 5,000 – 8,000 บาท/เดือน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 79.23 ส่วนค่าตอบแทน 8,001 – 11,000 บาท/เดือน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 20.77

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

การวิเคราะห์ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่างๆ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านนโยบายเร่งด่วน วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4.2-4.8

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่น
ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
1. ด้านนโยบายเร่งด่วน	4.08	0.8	มาก
2. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	3.84	0.79	มาก
3. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	3.82	0.81	มาก
4. ด้านทะเบียนต่าง ๆ	3.70	0.97	มาก
5. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.62	1.09	มาก
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	3.59	0.95	มาก
โดยรวม	3.78	0.90	มาก

ตาราง 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายเร่งด่วน ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.80$) รองลงมา คือ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.79$) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.81$) ด้านทะเบียนต่างๆ ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.97$) และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\mu = 3.62$, $\sigma = 1.09$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ($\mu = 3.59$, $\sigma = 0.95$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย			
1. ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน	4.14	0.66	มาก
2. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ	4.07	0.73	มาก
3. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	4.05	0.77	มาก
4. รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร	4.02	0.74	มาก
5. นำปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของราษฎรแจ้งต่อส่วนราชการ เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ	3.99	0.72	มาก
6. รายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้นายอำเภอทราบ	3.97	0.80	มาก
7. ควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ	3.84	0.69	มาก
8. แจ้งความเมื่อทราบว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	3.75	0.87	มาก
9. จับกุมผู้กระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	3.34	1.06	ปานกลาง
10. จัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน	3.04	1.03	ปานกลาง
โดยรวม	3.82	0.81	มาก

ตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.66$) รองลงมา

คือ ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ ($\mu= 4.07$, $\sigma= 0.73$) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้าน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ($\mu= 4.05$, $\sigma= 0.77$) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร ($\mu= 4.02$, $\sigma= 0.74$) นำปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของราษฎรแจ้งต่อส่วนราชการ เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ ($\mu= 3.99$, $\sigma= 0.72$) รายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้นายอำเภอทราบ ($\mu= 3.97$, $\sigma= 0.80$) ควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ($\mu= 3.84$, $\sigma= 0.69$) แจ้งความเมื่อทราบว่ามีกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ($\mu= 3.75$, $\sigma= 0.87$) และจับกุมผู้กระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิด ($\mu= 3.34$, $\sigma= 1.06$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ จัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน ($\mu= 3.04$, $\sigma= 1.03$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

บทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ			
1. ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในท้องที่	3.91	0.85	มาก
2. พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน หรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย	3.56	0.95	มาก
3. เกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานในเวลาฉุกเฉิน แบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎรเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก	3.31	1.06	ปานกลาง
โดยรวม	3.59	0.95	มาก

ตาราง 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 3.59$, $\sigma= 0.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในท้องที่ ($\mu= 3.91$, $\sigma= 0.85$) รองลงมาคือ พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาท

เกี่ยวกับการเช่าที่ดิน หรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ($\mu = 3.56$, $\sigma = 0.95$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ เกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานในเวลาฉุกเฉินแบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วน ($\mu = 3.31$, $\sigma = 1.06$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
1. ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบ	3.67	1.04	มาก
2. ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่	3.56	1.13	มาก
โดยรวม	3.62	1.09	มาก

ตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.62$, $\sigma = 1.09$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบ ($\mu = 3.67$, $\sigma = 1.04$) รองลงมา คือ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่ ($\mu = 3.56$, $\sigma = 1.13$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
ด้านทะเบียนต่างๆ			
1. นำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชาวไทย เข้ารับราชการทหาร	4.16	0.66	มาก
2. แจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ไป ยื่นคำขอมมีบัตรประจำตัวประชาชน	3.92	0.93	มาก
3. เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่	3.83	1.13	มาก
4. เป็นพยานรับรองบุคคลที่ประสงค์ จะขอจดทะเบียนครอบครัว	3.57	1.03	มาก
5. สำนวจจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ตัวรูปพรรณกรณีหาย/ตาย	3.41	0.93	มาก
6. เป็นผู้ให้คำรับรองความประพฤติ ของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล/หมู่บ้าน	3.33	1.14	ปานกลาง
โดยรวม	3.70	0.97	มาก

ตาราง 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชาวไทย เข้ารับราชการทหาร ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.66$) รองลงมาคือ แจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ไปยื่นคำขอมมีบัตรประจำตัวประชาชน ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.93$) เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่ ($\mu = 3.83$, $\sigma = 1.13$) เป็นพยานรับรองบุคคลที่ประสงค์ จะขอจดทะเบียนครอบครัว ($\mu = 3.57$, $\sigma = 1.03$) และสำรวจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ตัวรูปพรรณกรณีหาย/ตาย ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ เป็นผู้ให้คำรับรองความประพฤติ ของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล/หมู่บ้าน ($\mu = 3.33$, $\sigma = 1.14$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน			
1. ร่วมกับอำเภอรอบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	3.88	0.76	มาก
2. เข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อขจัดภัยต่าง ๆ	3.79	0.81	มาก
โดยรวม	3.84	0.79	มาก

ตาราง 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมกับอำเภอรอบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.76$) รองลงมา คือ เข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อขจัดภัยต่าง ๆ ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.81$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านนโยบายเร่งด่วน

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	μ	σ	แปลผล
ด้านนโยบายเร่งด่วน			
1. แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียน คนจน	4.20	0.70	มาก
2. ป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น	4.13	0.77	มาก
3. ดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด	3.92	0.93	มาก
โดยรวม	4.08	0.80	มาก

ตาราง 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านนโยบายเร่งด่วน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.08$, $\sigma= 0.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคนจน ($\mu= 4.20$, $\sigma= 0.70$) รองลงมาคือ ป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น ($\mu= 4.13$, $\sigma= 0.77$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด ($\mu= 3.92$, $\sigma= 0.93$)

ส่วนที่ 3 บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย

การวิเคราะห์บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่างๆ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านนโยบายเร่งด่วน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย (n=183)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย	ควรมี		ไม่ควรมี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย				
1. รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร	183	100.00	0	0
2. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ	180	98.36	3	1.64
3. นำปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของราษฎรแจ้งต่อส่วนราชการ เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ	182	99.45	1	0.55
4. ควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ	180	98.36	3	1.64
5. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้าน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	180	98.36	3	1.64
6. ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน	180	98.36	3	1.64
7. รายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้นายอำเภอทราบ	180	98.36	3	1.64
8. แจ้งความเมื่อทราบว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	178	97.27	5	2.73

ตาราง 4.9 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย	ควรมี		ไม่ควรมี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (ต่อ)				
9. จับกุมผู้กระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิดกฎหมาย เกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	180	98.36	3	1.64
10. จัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของ เจ้าพนักงาน	174	95.08	9	4.92
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ				
1. พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน หรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับ ความเดือดร้อนเสียหาย	178	97.27	5	2.73
2. เกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานในเวลา ฉุกเฉินแบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎร เพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก	176	96.17	7	3.83
3. ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น	177	96.72	6	3.38
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
1. ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุก ทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบ	181	98.91	2	1.09
2. ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องถิ่น	181	98.91	2	1.09
ด้านทะเบียนต่างๆ				
1. เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คนเกิด คนตาย หรือย้าย ที่อยู่	180	98.36	3	1.64
2. แจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ไป ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน	181	98.91	2	1.09
3. เป็นพยานรับรองบุคคลที่ประสงค์ จะขอ จดทะเบียนครอบครัว	177	96.72	6	3.38

ตาราง 4.9 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย	ควรมี		ไม่ควรมี	
4. นำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชาวไทย เข้ารับ ราชการทหาร	181	98.91	2	1.09
5. สำรองจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ตัวรูปพรรณ กรณีหาย/ตาย	168	91.80	15	8.20
6. เป็นผู้ให้คำรับรองความประพฤติ ของผู้ขออนุญาต มีและใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล/ หมู่บ้าน	176	96.17	7	3.83
ต้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน				
1. เข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อจัด ภัยต่าง ๆ	179	97.81	4	2.19
2. ร่วมกับอำเภอรอบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน	181	98.91	2	1.09
ด้านนโยบายเร่งด่วน				
1. ดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด	181	98.91	2	1.09
2. แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคนจน	177	96.72	6	3.38
3. ป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น	181	98.91	2	1.09

จากตาราง 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ในเรื่องรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรทั้งหมดจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ ในเรื่องนำปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของราษฎรแจ้งต่อส่วนราชการ เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 99.45

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทบัญญัติไว้ใน

กฎหมายด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ในเรื่องพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน หรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 97.27 รองลงมาคือ ในเรื่องส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในท้องที่ จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 96.72

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทปฏิบัติไว้ในกฎหมายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเรื่องดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบ และในเรื่องป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่ จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 98.91

ด้านทะเบียนต่างๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทปฏิบัติไว้ในกฎหมายด้านทะเบียนต่างๆ ในเรื่องแจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน และในเรื่องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชายไทย เข้ารับราชการทหาร จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 98.91 รองลงมา คือ ในเรื่องเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่ จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 98.36

ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทปฏิบัติไว้ในกฎหมายด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในเรื่องร่วมกับอำเภอรวบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 98.91 รองลงมาคือ ในเรื่องเข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อจัดภัยต่าง ๆ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 97.81

ด้านนโยบายเร่งด่วน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทปฏิบัติไว้ในกฎหมายด้านนโยบายเร่งด่วน ในเรื่องดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และในเรื่องป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 98.91 รองลงมา คือ ในเรื่องแนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคนจน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 96.72

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4.10-4.14

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ	4.17	0.59	มาก	2
2. บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.14	0.57	มาก	3
3. บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่	4.20	0.58	มาก	1
4. ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง	3.78	0.83	มาก	4
โดยรวม	4.07	0.64	มาก	

ตาราง 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.59$) และด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.57$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.83$)

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ

บทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ				
1. นายอำเภอ รับฟังความคิดเห็นท่าน เมื่อท่านมี ความคิดเห็นต่าง	4.06	0.62	มาก	3
2. นายอำเภอเรียกท่านประชุม ในเวลาที่ต้อง ปรึกษาหรือต้องสั่งท่าน	4.14	0.60	มาก	2
3. นายอำเภอเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยรับ แก้ปัญหาให้แก่ท่าน	4.30	0.55	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.17	0.59	มาก	

ตาราง 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
 นายอำเภอเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยรับแก้ปัญหาให้แก่ท่าน ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.55$) รองลงมาคือ
 นายอำเภอเรียกท่านประชุม ในเวลาที่ต้องปรึกษาหรือต้องสั่งท่าน ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.60$) ส่วนข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ นายอำเภอ รับฟังความคิดเห็นท่าน เมื่อท่านมีความคิดเห็นต่าง ($\mu = 4.06$,
 $\sigma = 0.62$)

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	4.22	0.55	มากที่สุด	1
2. การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่	4.03	0.57	มาก	3
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคมในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง	4.18	0.58	มาก	2
โดยรวม	4.14	0.57	มาก	

ตาราง 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.55$) รองลงมา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคมในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.58$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่ ($\mu = 4.03$, $\sigma = 0.57$)

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่

บทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่				
1. ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่าน เรียกประชุม	4.19	0.62	มาก	3
2. ประชาชนในพื้นที่ ยังให้ความเคารพนับถือ เกรงใจท่าน	4.16	0.58	มาก	4
3. เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้าน ประชาชนแจ้งปัญหา ให้ท่านทราบทันที	4.26	0.55	มากที่สุด	1
4. ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่านนำ ข้อราชการของอำเภอไปแจ้งให้ทราบเพื่อ ปฏิบัติ	4.20	0.57	มาก	2
โดยรวม	4.20	0.58	มาก	

ตาราง 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ โดยภาพรวม
 อยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.20$, $\sigma= 0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
 เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้าน ประชาชนแจ้งปัญหาให้ท่านทราบทันที ($\mu= 4.26$, $\sigma= 0.55$) รองลงมา คือ
 ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่านนำข้อราชการของอำเภอไปแจ้งให้ทราบ เพื่อปฏิบัติ
 ($\mu= 4.20$, $\sigma= 0.57$) และประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่านเรียกประชุม ($\mu= 4.19$,
 $\sigma= 0.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ประชาชนในพื้นที่ ยังให้ความเคารพนับถือ เกรงใจ
 ท่าน ($\mu= 4.16$, $\sigma= 0.58$)

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

บทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง				
1. เงินเดือนที่ท่านได้รับ มีความเหมาะสมกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ	3.04	1.25	ปานกลาง	3
2. ระยะเวลาดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด มีความเหมาะสม	4.07	0.63	มาก	2
3. ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านอำนาจหน้าที่ตาม กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่าน เพื่อ ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่	4.22	0.60	มากที่สุด	1
โดยรวม	3.78	0.83	มาก	

ตาราง 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยภาพรวม
 อยู่ในระดับมาก ($\mu= 3.78$, $\sigma= 0.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
 ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่าน เพื่อประโยชน์ต่อ
 การปฏิบัติงานในพื้นที่ ($\mu= 4.22$, $\sigma= 0.60$) รองลงมา คือ ระยะเวลาดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมาย
 กำหนด มีความเหมาะสม ($\mu= 4.07$, $\sigma= 0.63$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ เงินเดือนที่ท่าน
 ได้รับ มีความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ($\mu= 3.04$, $\sigma= 1.25$)

**ส่วนที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่น
ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล**

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และหากมีความแตกต่างให้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ดังตาราง 4.15- 4.29

ตาราง 4.15 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามเพศ

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ตามที่สามารถปฏิบัติได้จริง ตามกฎหมาย	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย	3.83	0.59	3.76	0.51	.537	.592
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	3.59	0.78	3.61	0.72	.123	.093
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	3.64	1.02	3.42	1.11	.996	.321
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	3.72	0.75	3.56	0.76	.975	.331
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	3.88	0.71	3.50	0.76	2.512	.013*
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	4.10	0.69	3.90	0.53	1.692	.009
โดยรวม	3.80	0.60	3.67	0.49	1.186	.243

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่าง มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้าน

ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มากกว่าเพศหญิง

ตาราง 4.16 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามอายุ

บทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	อายุ	μ	σ	F	Sig
1. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	ต่ำกว่า 35 ปี	3.80	0.50	2.078	.105
	35 - 45 ปี	3.92	0.54		
	46 - 55 ปี	3.73	0.58		
	56 ปี ขึ้นไป	4.02	0.72		
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	ต่ำกว่า 35 ปี	3.54	0.53	1.120	.342
	35 - 45 ปี	3.74	0.71		
	46 - 55 ปี	3.51	0.80		
	56 ปี ขึ้นไป	3.61	0.94		
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า 35 ปี	3.81	0.75	.829	.480
	35 - 45 ปี	3.71	1.01		
	46 - 55 ปี	3.59	1.00		
	56 ปี ขึ้นไป	3.29	1.40		
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	ต่ำกว่า 35 ปี	3.44	0.66	1.825	.144
	35 - 45 ปี	3.85	0.78		
	46 - 55 ปี	3.61	0.76		
	56 ปี ขึ้นไป	3.84	0.65		
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	ต่ำกว่า 35 ปี	3.69	0.59	3.569	.015*
	35 - 45 ปี	3.94	0.64		
	46 - 55 ปี	3.71	0.78		
	56 ปี ขึ้นไป	4.26	0.62		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.16 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	อายุ	μ	σ	F	Sig
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	ต่ำกว่า 35 ปี	4.08	0.85	.094	.963
	35 - 45 ปี	4.12	0.66		
	46 - 55 ปี	4.06	0.67		
	56 ปี ขึ้นไป	4.08	0.77		
โดยรวม	ต่ำกว่า 35 ปี	3.71	0.52	1.568	.199
	35 - 45 ปี	3.89	0.57		
	46 - 55 ปี	3.70	0.59		
	56 ปี ขึ้นไป	3.90	0.68		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนน้อยที่สุด

ตาราง 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำแนกตามอายุ

อายุ	μ	ต่ำกว่า 35 ปี	35 - 45 ปี	46 - 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
		3.69	3.94	3.71	4.26
ต่ำกว่า 35 ปี	3.69	--	-.247	-.028	-.577
35 - 45 ปี	3.94		--	.227	-.329
46 - 55 ปี	3.71			--	-.556*
56 ปี ขึ้นไป	4.26				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 46 - 55 ปี ($\mu=3.71$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 56 ปี ขึ้นไป ($\mu=4.26$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.18 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามศาสนา

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ตามที่สามารถปฏิบัติได้จริง ตามกฎหมาย	ศาสนา				t	Sig
	พุทธ		อิสลาม			
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย	3.80	0.56	3.95	0.72	1.093	.276
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	3.55	0.76	3.90	0.76	2.041	.043*
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	3.54	1.03	4.11	0.91	2.450	.015*
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	3.67	0.74	3.93	0.80	1.560	.121
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	3.81	0.72	4.02	0.74	1.280	.202
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	4.06	0.67	4.22	0.70	1.067	.287
โดยรวม	3.75	0.57	3.99	0.70	1.776	.077

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาท การปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลาม ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	ระดับการศึกษา	μ	σ	F	Sig
1. ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย	ประถมศึกษา	3.70	0.59	1.318	.270
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.80	0.61		
	ปวช./ปวส.	3.90	0.58		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.99	0.44		
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริม อาชีพ	ประถมศึกษา	3.42	0.76	.930	.427
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.61	0.82		
	ปวช./ปวส.	3.65	0.71		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.74	0.75		
3. ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ประถมศึกษา	3.25	1.13	2.332	.076
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.69	0.99		
	ปวช./ปวส.	3.81	0.96		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.47	1.12		
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	ประถมศึกษา	3.47	0.87	2.815	.041*
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.82	0.71		
	ปวช./ปวส.	3.79	0.73		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.44	0.72		
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	ประถมศึกษา	3.65	0.82	1.399	.245
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.90	0.68		
	ปวช./ปวส.	3.91	0.77		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.69	0.64		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.19 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	ระดับการศึกษา	μ	σ	F	Sig
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	ประถมศึกษา	3.98	0.73	.535	.659
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.14	0.65		
	ปวช./ปวส.	4.04	0.72		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.11	0.65		
โดยรวม	ประถมศึกษา	3.61	0.62	1.397	.245
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.82	0.59		
	ปวช./ปวส.	3.86	0.60		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.78	0.48		

จากตาราง 4.19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ น้อยที่สุด

ตาราง 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	μ	ประถม	มัธยมศึกษา	ปวช./	ปริญญาตรี
		ศึกษา	หรือเทียบเท่า	ปวส.	หรือสูงกว่า
		3.47	3.82	3.79	3.44
ประถมศึกษา	3.47	--	-.347*	-.326	.032
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.82		--	.020	.379
ปวช./ปวส.	3.79			--	.359
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.44				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\mu=3.47$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ($\mu=3.82$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.21 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามตำแหน่ง

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	ตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
1. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	กำนัน	4.05	0.84	1.862	.138
	ผู้ใหญ่บ้าน	3.99	0.54		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.76	0.59		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.78	0.57		
	ความสงบ				
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	กำนัน	4.08	0.83	.879	.453
	ผู้ใหญ่บ้าน	3.68	0.75		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.57	0.79		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.52	0.75		
	ความสงบ				
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กำนัน	4.25	0.50	2.059	.107
	ผู้ใหญ่บ้าน	3.89	0.96		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.49	1.04		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.54	1.09		
	ความสงบ				
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	กำนัน	4.17	1.00	2.680	.048*
	ผู้ใหญ่บ้าน	3.95	0.65		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.60	0.83		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.64	0.63		
	ความสงบ				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.21 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	ตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	กำนัน	4.25	0.50	3.039	.030*
	ผู้ใหญ่บ้าน	4.07	0.67		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.70	0.72		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา	3.86	0.77		
	ความสงบ				
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	กำนัน	4.42	0.50	.698	.554
	ผู้ใหญ่บ้าน	4.17	0.67		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	4.03	0.66		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา	4.07	0.75		
	ความสงบ				
โดยรวม	กำนัน	4.15	0.71	2.474	.043*
	ผู้ใหญ่บ้าน	3.96	0.55		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย ปกครอง	3.71	0.61		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา	3.74	0.56		
	ความสงบ				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายด้านทะเบียนต่างๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งกำนัน ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายด้านทะเบียนต่างๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มากที่สุด

ตาราง 4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	μ	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
				ฝ่ายปกครอง	ฝ่ายรักษาความสงบ
		4.17	3.95	3.60	3.64
กำนัน	4.17	--	.218	.565	.522
ผู้ใหญ่บ้าน	3.95		--	.346*	.303
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.60			--	-.043
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.64				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ($\mu=3.95$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ($\mu=3.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.23 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	μ	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
				ฝ่ายปกครอง	ฝ่ายรักษาความสงบ
		4.25	4.07	3.70	3.86
กำนัน	4.25	--	.178	.548	.394
ผู้ใหญ่บ้าน	4.07		--	.370*	.215
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.70			--	-.154
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.86				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ($\mu=4.07$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ($\mu=3.70$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.24 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	μ	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
				ฝ่ายปกครอง	ฝ่ายรักษาความสงบ
		4.15	3.96	3.71	3.74
กำนัน	4.15	--	.188	.446	.411
ผู้ใหญ่บ้าน	3.96		--	.257*	.223
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.71			--	-.034
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.74				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ($\mu=3.96$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายโดยรวม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ($\mu=3.71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.25 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายจำแนกตามอาชีพ

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	อาชีพ	μ	σ	F	Sig
1. ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย	เกษตรกร	3.80	0.59	2.857	.038*
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.98	0.52		
	รับจ้าง	3.57	0.60		
	ประมง	4.00	0.66		
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริม อาชีพ	เกษตรกร	3.60	0.77	2.060	.107
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.69	0.66		
	รับจ้าง	3.28	0.83		
	ประมง	3.92	1.02		
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เกษตรกร	3.64	1.10	1.301	.276
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.66	0.91		
	รับจ้าง	3.27	1.02		
	ประมง	4.00	0.76		
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	เกษตรกร	3.74	0.75	2.367	.072
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.83	0.63		
	รับจ้าง	3.35	0.86		
	ประมง	3.58	1.02		
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	เกษตรกร	3.82	0.78	1.998	.116
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.02	0.59		
	รับจ้าง	3.58	0.64		
	ประมง	3.75	0.89		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.25 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	อาชีพ	μ	σ	F	Sig
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	เกษตรกร	4.08	0.67	.483	.694
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.13	0.70		
	รับจ้าง	3.94	0.69		
	ประมง	4.21	0.73		
โดยรวม	เกษตรกร	3.79	0.60	2.522	.049*
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.90	0.47		
	รับจ้าง	3.51	0.66		
	ประมง	3.90	0.74		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.25 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย น้อยที่สุด

ตาราง 4.26 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	μ	เกษตรกร	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	ประมง
		3.80	3.98	3.57	4.00
เกษตรกร	3.80	--	-.172	.231	-.197
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.98		--	.404*	-.025
รับจ้าง	3.57			--	-.429
ประมง	4.00				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.26 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ($\mu=3.98$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง ($\mu=3.57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.27 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายโดยรวม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	μ	เกษตรกร	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	ประมง
		3.79	3.90	3.51	3.90
เกษตรกร	3.79	--	-.117	.280	-.112
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.90		--	.397*	.004
รับจ้าง	3.51			--	-.393
ประมง	3.90				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.27 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ($\mu=3.90$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายโดยรวม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง ($\mu=3.51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.28 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
1. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	ต่ำกว่า 5 ปี	3.79	0.56	1.079	.368
	5 - 10 ปี	3.81	0.58		
	11 - 15 ปี	3.88	0.60		
	16 - 20 ปี	4.47	0.61		
	21 ปี ขึ้นไป	3.90	0.81		
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	ต่ำกว่า 5 ปี	3.60	0.72	.685	.604
	5 - 10 ปี	3.65	0.80		
	11 - 15 ปี	3.45	0.84		
	16 - 20 ปี	4.00	0.88		
	21 ปี ขึ้นไป	3.33	0.93		
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า 5 ปี	3.57	1.03	.191	.943
	5 - 10 ปี	3.66	0.99		
	11 - 15 ปี	3.61	1.26		
	16 - 20 ปี	4.00	0.51		
	21 ปี ขึ้นไป	3.50	1.22		
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	ต่ำกว่า 5 ปี	3.71	0.73	.180	.948
	5 - 10 ปี	3.68	0.75		
	11 - 15 ปี	3.72	0.91		
	16 - 20 ปี	4.06	0.54		
	21 ปี ขึ้นไป	3.67	0.86		

ตาราง 4.28 (ต่อ)

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	ระยะเวลาใน การดำรงตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	ต่ำกว่า 5 ปี	3.87	0.77	1.467	.214
	5 - 10 ปี	3.72	0.68		
	11 - 15 ปี	3.84	0.71		
	16 - 20 ปี	4.33	0.58		
	21 ปี ขึ้นไป	4.25	0.65		
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	ต่ำกว่า 5 ปี	4.03	0.74	.774	.544
	5 - 10 ปี	4.13	0.60		
	11 - 15 ปี	4.06	0.73		
	16 - 20 ปี	4.67	0.41		
	21 ปี ขึ้นไป	4.08	0.71		
โดยรวม	ต่ำกว่า 5 ปี	3.77	0.59	.580	.678
	5 - 10 ปี	3.78	0.57		
	11 - 15 ปี	3.79	0.66		
	16 - 20 ปี	4.30	0.39		
	21 ปี ขึ้นไป	3.80	0.74		

จากตาราง 4.28 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.29 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามค่าตอบแทน

บทบาทการปกครองท้องถิ่น ปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงตามกฎหมาย	ค่าตอบแทน				t	Sig
	5,000 – 8,000		8,001 – 11,000			
	บาท/เดือน		บาท/เดือน			
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย	3.75	0.57	4.07	0.55	3.080	.002*
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	3.53	0.76	3.81	0.76	1.984	.049*
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.51	1.03	3.98	0.95	2.539	.012*
4. ด้านทะเบียนต่างๆ	3.60	0.74	4.07	0.67	3.533	.001*
5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	3.74	0.71	4.17	0.68	3.259	.001*
6. ด้านนโยบายเร่งด่วน	4.05	0.68	4.19	0.64	1.130	.260
โดยรวม	3.71	0.58	4.06	0.55	3.322	.001*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.29 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่างๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทน 8,001 – 11,000 บาท/เดือน ให้ความสำคัญกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมายด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่างๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทน 5,000 – 8,000 บาท/เดือน

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบ
ค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และหากมีความแตกต่างให้
ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ดังตาราง 4.30- 4.38

ตาราง 4.30 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามเพศ

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	4.18	0.49	4.04	0.36	1.759	.086
2. ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	4.17	0.49	3.97	0.31	2.670	.011*
3. ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชน ในพื้นที่	4.21	0.48	4.14	0.48	.642	.522
โดยรวม	4.09	0.38	3.98	0.25	1.952	.046*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาท
การทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็น
ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย

ให้ความสำคัญกับบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มากกว่าเพศหญิง

ตาราง 4.31 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามอายุ

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	อายุ	μ	σ	F	Sig
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	ต่ำกว่า 35 ปี	4.04	0.33	.239	.869
	35 - 45 ปี	4.16	0.49		
	46 - 55 ปี	4.17	0.48		
	56 ปี ขึ้นไป	4.22	0.53		
2. ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	ต่ำกว่า 35 ปี	4.08	0.30	.581	.628
	35 - 45 ปี	4.16	0.44		
	46 - 55 ปี	4.12	0.49		
	56 ปี ขึ้นไป	4.27	0.60		
3. ด้านบทบาทการทำงานกับ ประชาชนในพื้นที่	ต่ำกว่า 35 ปี	4.00	0.31	.781	.506
	35 - 45 ปี	4.17	0.41		
	46 - 55 ปี	4.23	0.51		
	56 ปี ขึ้นไป	4.27	0.62		
โดยรวม	ต่ำกว่า 35 ปี	3.98	0.27	.465	.707
	35 - 45 ปี	4.06	0.37		
	46 - 55 ปี	4.09	0.36		
	56 ปี ขึ้นไป	4.15	0.51		

จากตาราง 4.31 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.32 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามศาสนา

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ศาสนา				t	Sig
	พุทธ		อิสลาม			
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	4.15	0.49	4.22	0.39	.638	.524
2. ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	4.13	0.48	4.19	0.44	.535	.594
3. ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชน ในพื้นที่	4.21	0.46	4.15	0.56	.546	.589
โดยรวม	4.08	0.37	4.07	0.37	.085	.933

จากตาราง 4.32 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.33 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ระดับการศึกษา	μ	σ	F	Sig
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	ประถมศึกษา	4.21	0.47	.457	.713
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.17	0.49		
	ปวช./ปวส.	4.10	0.49		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.20	0.43		
2. ด้านบทบาทการทำงานกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประถมศึกษา	4.11	0.44	.650	.584
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.12	0.52		
	ปวช./ปวส.	4.17	0.44		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.28	0.45		
3. ด้านบทบาทการทำงานกับ ประชาชนในพื้นที่	ประถมศึกษา	4.22	0.53	1.149	.331
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.22	0.44		
	ปวช./ปวส.	4.11	0.52		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.33	0.43		
โดยรวม	ประถมศึกษา	4.12	0.41	.304	.822
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.08	0.39		
	ปวช./ปวส.	4.05	0.36		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.12	0.33		

จากตาราง 4.33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.34 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามตำแหน่ง

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	กำนัน	4.25	0.50	.101	.959
	ผู้ใหญ่บ้าน	4.19	0.51		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	4.15	0.46		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ	4.16	0.51		
2. ด้านบทบาทการทำงานกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กำนัน	4.25	0.50	.958	.414
	ผู้ใหญ่บ้าน	4.25	0.60		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	4.12	0.45		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ	4.09	0.40		
3. ด้านบทบาทการทำงานกับ ประชาชนในพื้นที่	กำนัน	4.33	0.47	3.593	.015*
	ผู้ใหญ่บ้าน	4.36	0.42		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	4.09	0.49		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ	4.27	0.48		

ตาราง 4.34 (ต่อ)

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
	กำนัน	4.25	0.50	1.128	.339
	ผู้ใหญ่บ้าน	4.16	0.39		
โดยรวม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	4.04	0.37		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ	4.07	0.37		

จากตาราง 4.34 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ให้ความสำคัญกับบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ มากที่สุด

ตาราง 4.35 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	μ	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
		4.33	4.36	ฝ่ายปกครอง	ฝ่ายรักษาความสงบ
กำนัน	4.33	--	-.023	.239	.059
ผู้ใหญ่บ้าน	4.36		--	.262*	.083
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	4.09			--	-.179
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	4.27				--

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.35 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ($\mu=4.36$) มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ($\mu=4.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.36 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามอาชีพ

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	อาชีพ	μ	σ	F	Sig
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	เกษตรกร	4.19	0.50	.338	.798
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.11	0.47		
	รับจ้าง	4.19	0.46		
	ประมง	4.13	0.40		
2. ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	เกษตรกร	4.17	0.52	.202	.895
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.12	0.41		
	รับจ้าง	4.10	0.48		
	ประมง	4.13	0.35		
3. ด้านบทบาทการทำงานกับ ประชาชนในพื้นที่	เกษตรกร	4.24	0.50	.914	.436
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.18	0.37		
	รับจ้าง	4.18	0.53		
	ประมง	3.96	0.55		
โดยรวม	เกษตรกร	4.10	0.39	.337	.799
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.05	0.33		
	รับจ้าง	4.09	0.41		
	ประมง	3.99	0.34		

จากตาราง 4.36 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.37 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ระยะเวลาใน การดำรงตำแหน่ง	μ	S.D.	F	Sig
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	ต่ำกว่า 5 ปี	4.18	0.51	.573	.683
	5 - 10 ปี	4.18	0.43		
	11 - 15 ปี	4.17	0.50		
	16 - 20 ปี	4.11	0.19		
	21 ปี ขึ้นไป	3.92	0.61		
2. ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	ต่ำกว่า 5 ปี	4.19	0.45	.790	.533
	5 - 10 ปี	4.07	0.48		
	11 - 15 ปี	4.21	0.54		
	16 - 20 ปี	4.11	0.19		
	21 ปี ขึ้นไป	4.13	0.67		
3. ด้านบทบาทการทำงานกับ ประชาชนในพื้นที่	ต่ำกว่า 5 ปี	4.25	0.48	.374	.827
	5 - 10 ปี	4.16	0.50		
	11 - 15 ปี	4.18	0.42		
	16 - 20 ปี	4.22	0.19		
	21 ปี ขึ้นไป	4.17	0.64		
โดยรวม	ต่ำกว่า 5 ปี	4.09	0.41	.213	.931
	5 - 10 ปี	4.07	0.31		
	11 - 15 ปี	4.13	0.40		
	16 - 20 ปี	4.05	0.09		
	21 ปี ขึ้นไป	4.01	0.57		

จากตาราง 4.37 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.38 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามค่าตอบแทน

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ค่าตอบแทน				t	Sig
	5,000 – 8,000		8,001 – 11,000			
	บาท/เดือน		บาท/เดือน			
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านบทบาทการทำงานกับ นายอำเภอ	4.14	0.47	4.26	0.51	1.405	.162
2. ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	4.11	0.43	4.24	0.61	1.191	.240
3. ด้านบทบาทการทำงานกับ ประชาชนในพื้นที่	4.16	0.48	4.36	0.43	2.403	.017*
โดยรวม	4.05	0.35	4.20	0.42	2.190	.030*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.38 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทน 8,001 – 11,000 บาท/เดือน ให้ความสำคัญกับบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทน 5,000 – 8,000 บาท/เดือน

**ส่วนที่ 7 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล**

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และหากมีความแตกต่างให้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ดังตาราง 4.39- 4.46

ตาราง 4.39 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามเพศ

ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	μ	σ	μ	σ		
ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	3.78	0.56	3.72	0.52	.551	.582

จากตาราง 4.39 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.40 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามอายุ

ความต้องการสนับสนุนจากกรมการ ปกครอง	อายุ	μ	σ	F	Sig
ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	ต่ำกว่า 35 ปี	3.75	0.56	.169	.917
	35 - 45 ปี	3.74	0.55		
	46 - 55 ปี	3.81	0.55		
	56 ปี ขึ้นไป	3.76	0.72		

จากตาราง 4.40 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.41 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามศาสนา

ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	ศาสนา				t	Sig
	พุทธ		อิสลาม			
	μ	σ	μ	σ		
ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	3.78	0.55	3.74	0.61	.313	.754

จากตาราง 4.41 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.42 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามระดับการศึกษา

ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	ระดับการศึกษา	μ	σ	F	Sig
ความต้องการสนับสนุน จากกรมการปกครอง	ประถมศึกษา	3.90	0.63	1.258	.290
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.76	0.55		
	ปวช./ปวส.	3.79	0.52		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.59	0.57		

จากตาราง 4.42 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.43 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามตำแหน่ง

ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	ตำแหน่ง	μ	σ	F	Sig
ความต้องการสนับสนุน จากกรมการปกครอง	กำนัน	4.17	0.58	.827	.480
	ผู้ใหญ่บ้าน	3.77	0.65		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.79	0.53		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ	3.72	0.55		

จากตาราง 4.43 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.44 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามอาชีพ

ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	อาชีพ	μ	σ	F	Sig
ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	เกษตรกร	3.77	0.58	.298	.827
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.77	0.58		
	รับจ้าง	3.88	0.47		
	ประมง	3.71	0.45		

จากตาราง 4.44 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.45 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	ระยะเวลาใน การดำรงตำแหน่ง	μ	S.D.	F	Sig
		ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	ต่ำกว่า 5 ปี		
	5 - 10 ปี	3.83	0.48		
	11 - 15 ปี	3.89	0.55		
	16 - 20 ปี	3.67	0.33		
	21 ปี ขึ้นไป	3.75	0.79		

จากตาราง 4.45 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.46 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
จำแนกตามค่าตอบแทน

บทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ค่าตอบแทน				t	Sig
	5,000 – 8,000 บาท/เดือน		8,001 – 11,000 บาท/เดือน			
	μ	σ	μ	σ		
	ความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง	3.75	0.52	3.85		

จากตาราง 4.46 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 8 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 39 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 183 คนคิดเป็นร้อยละ 21.31

ตาราง 47 ค่าความถี่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ความถี่
1	พิจารณาเรื่องเพิ่มค่าตอบแทน	15
2	อยากให้เพิ่มสวัสดิการด้านต่างๆ	11
3	ควรให้มีสภาของกำนัน และให้มีงบโดยตรง	6
4	ดูแลเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด	4
5	ควรให้มีการอบรมหลักสูตรต่างๆ	3
รวม		39

จากตาราง 4.47 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเรื่องพิจารณาเรื่องเพิ่มค่าตอบแทน (ความถี่=15) รองลงมา คือ อยากให้เพิ่มสวัสดิการด้านต่างๆ (ความถี่=11) ควรให้มีสภาของกำนัน และให้มีงบโดยตรง (ความถี่=6) ดูแลเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด (ความถี่=4) และควรให้มีการอบรมหลักสูตรต่างๆ (ความถี่=3)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย
- 2) ศึกษาบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบาทอยู่ใ้ในกฎหมาย
- 3) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง
- 4) ศึกษาแนวทาง ในการพัฒนา สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 183 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ซึ่งสามารถสรุปในประเด็นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 83.34 มีระหว่าง 46 - 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.46 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 87.98 โดยมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 44.81 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง คิดเป็นร้อยละ 50.27 โดยมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 58.48 ซึ่งมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.90 และส่วนใหญ่มีค่าตอบแทน 5,000 - 8,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 79.23

5.1.2 ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.78$, $\sigma= 0.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายเร่งด่วน ($\mu=4.08$, $\sigma= 0.80$) รองลงมา คือ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\mu=3.84$, $\sigma= 0.79$) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\mu=3.82$, $\sigma= 0.81$) ด้านทะเบียนต่าง ๆ ($\mu=3.70$, $\sigma= 0.97$) และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\mu=3.62$, $\sigma= 1.09$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ($\mu=3.59$, $\sigma= 0.95$)

5.1.3 บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในเรื่องรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ พบว่ามีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในเรื่องพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน หรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย คิดเป็นร้อยละ 97.27

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบและในเรื่องป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่ คิดเป็นร้อยละ 98.91

ด้านทะเบียนต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายด้านทะเบียนต่างๆ ในเรื่องแจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน และในเรื่องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชาวไทย เข้ารับราชการทหาร คิดเป็นร้อยละ 98.91

ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องที่ที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในเรื่องร่วมกับอำเภอรอบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน คิดเป็นร้อยละ 98.91

ด้านนโยบายเร่งด่วน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทปกครองท้องที่ที่ควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายด้านนโยบายเร่งด่วนในเรื่องดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และในเรื่องป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น คิดเป็นร้อยละ 98.91

5.1.4 ระดับความความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.07$, $\sigma= 0.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ ($\mu=4.20$, $\sigma= 0.58$) รองลงมา คือ ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ ($\mu=4.17$, $\sigma= 0.59$) และด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu=4.14$, $\sigma= 0.57$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ($\mu=3.78$, $\sigma= 0.83$)

5.1.5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบันของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทะเบียนต่าง ๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่าง ๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทะเบียนต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.6 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ ต่างต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพและ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีระดับความความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

5.1.7 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการ ปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความ ต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.8 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเรื่องพิจารณาเรื่องเพิ่มค่าตอบแทน รองลงมา คือ อยากรให้เพิ่มสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ ควรให้มีสภาของกำนันและให้มีงบประมาณโดยตรง เรื่องดูแลเกี่ยวกับการปราบปราม ยาเสพติด และเรื่องควรให้มีการอบรมหลักสูตรต่างๆ

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง บทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็น ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 ระดับความความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่ สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่ สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของประสพ ชัย บัวเอี่ยม (2553) ศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทภายใต้นโยบายกระจาย อำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของกำนัน

ผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วยต่อบทบาทภายใต้นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่

ด้านนโยบายเร่งด่วน กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านนโยบายเร่งด่วน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ให้มีการปฏิบัติการอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก สอดคล้องกับการศึกษาของบงกชมาศ เอกเอี่ยม (2557) ศึกษาท่านผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาถึงบทบาทความเป็นจริงและความคาดหวัง ด้านนโยบายเร่งด่วนอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อประชาชนในชุมชนเดือดร้อน ก็จะต้องมีการปฏิบัติการต่างๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของธิดา จิตต์ล้ำเลิศกุล (2552) ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงและที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติจริงด้านการป้องกันภัย อยู่ในระดับมาก

ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงในการป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนอาศัยอยู่ด้วยความสงบ ปราศจากภัยต่างๆ มารบกวน สอดคล้องกับการศึกษาของอนันท์ คำเจริญ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการจัดทำงานทะเบียน อยู่ในระดับมาก

ด้านทะเบียนต่างๆ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านทะเบียนต่างๆ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำทะเบียนต่างๆ ภายในชุมชน เป็นการจัดการเพื่อให้เกิดความถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สอดคล้องกับการศึกษาของอนันท์ คำเจริญ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการจัดทำงานทะเบียน อยู่ในระดับมาก

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีทรัพยากรต่างๆ มีใช้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของบงกษมาศ เอกเอี่ยม (2557) ศึกษากำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาถึงบทบาทความเป็นจริงและความคาดหวังกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้มีงานทำ มีรายได้ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของบงกษมาศ เอกเอี่ยม (2557) ศึกษากำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาวิภา รุ่งจรัส (2560) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

พิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่

ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนเป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด ได้พบเห็นทุกข์ยากลำบาก ความเดือดร้อนต่างๆ ร่วมทุกข์ ร่วมสุขด้วยกันอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของพิทยาภรณ์ ก่อแก้ว (2558) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร อยู่ในระดับมาก

ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับนายอำเภอ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง มีปัญหาประชาชนได้รับความเดือดร้อนต่างๆ ก็รายงานให้นายอำเภอรับทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับชุมชนต่อไป

ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นองค์กรที่ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน มีการทำงานร่วมกันอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีการประสานงาน ร่วมดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนด้วยกันตลอด สอดคล้องกับการศึกษาของอาทิตยา เกิดแพ (2553) ศึกษาความคาดหวังของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) : กรณีศึกษาอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อยู่ในระดับมาก

ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกรมการปกครอง เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง เมื่อมีปัญหา หรือความต้องการจำเป็นอื่นๆ ก็สามารถนำปัญหาต่างๆ เสนอต่อกรมการปกครอง เพื่อคลี่คลายปัญหาได้

5.2.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทะเบียนต่างๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณิ เกสรินทร์ (2557) ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะด้านประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิม รุ่งตรานนท์ (2552) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาล ตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทะเบียนต่าง ๆ และด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่ได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าอาจมองสภาพปัญหาว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่เห็นถึงความสำคัญของปัญหา เพราะถือว่าทำมากไป แต่ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่ากับที่ตนเองได้รับ

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของรัชฎิภรณ์ กลางประพันธ์ (2551) ศึกษาการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่า เพศ ที่ต่างกัน มีระดับการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

อายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของอนันท์ คำเจริญ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างถึงแม้จะนับถือศาสนาที่ต่างกัน แต่ก็เห็นความสำคัญของบทบาทในการปกครองท้องที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความสำคัญกับท้องที่เป็นอย่างยิ่ง

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทะเบียนต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของอภินันท์ คำเจริญ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องที่ในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของอภินันท์ คำเจริญ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอ ด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ต่างกันมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน

5.2.4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครองจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชรชัย สุทโท (2562) ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน ในเขตท้องที่อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ผลการวิจัย พบว่า เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามเพศ ที่ต่างกัน มีบทบาทไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าตอบแทนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ที่ได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่า ก็มองว่าตนเองเป็นเพียงผู้น้อย ได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย ก็มีมุมมองที่แตกต่างไปจากผู้ที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึงแม้จะมีการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการทำงานกับชุมชน ไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของวิภา รุ่งจรัส (2560) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ศาสนา อาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างถึงแม้จะมีศาสนา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้แตกต่างกัน เนื่องจากทุกคนต่างก็เห็นถึงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอิทธิพลต่อชุมชนในลักษณะเดียวกัน

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของแสงจันทร์ เหล่าสาย (2553) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณีอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัด

กาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมและทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

5.2.5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจาก กรมการปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของการได้รับการสนับสนุนต่างๆ จากกรมการปกครอง ทั้งทางด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับใช้การพัฒนาท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชน และประชาชนในชุมชนอยู่อาศัยร่วมกันอย่างสงบสุข

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริง ตามกฎหมาย

1. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย จากการศึกษา พบว่า จัดการตามหมายสั่งให้คืนหรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมว่า ฝ่ายปกครองมีส่วนร่วมน้อยลงในการจัดการดังกล่าว หรือ ในพื้นที่มีเหตุกระทำความผิดน้อยลง หรือเหตุผลอื่น ที่ส่งผลให้บทบาทดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จากการศึกษา พบว่า เกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานในเวลาฉุกเฉิน แบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎรเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเตรียมความพร้อมประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ในการดำเนินการดังกล่าว ในห้วงเวลาฉุกเฉิน ทั้งนี้ในพื้นที่อำเภอควนเนียง สภาภูมิประเทศ สภาภูมิอากาศในพื้นที่ ไม่ได้เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ส่งผลให้บทบาทดังกล่าว จึงมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษา พบว่า ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่ ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด รณรงค์และให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ให้ร่วมกันสอดส่องดูแล เพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในท้องที่

4. ด้านทะเบียนต่าง ๆ จากการศึกษา พบว่า เป็นผู้ให้คำรับรองความประพฤติของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล/หมู่บ้าน ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน อาจจะมีการขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน น้อยลง ทำให้บทบาทดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

5. ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จากการศึกษา พบว่า เข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อขจัดภัยต่าง ๆ ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จัดให้มีชุดป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นการบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ได้อย่างทันท่วงที

6. ด้านนโยบายเร่งด่วน จากการศึกษา พบว่า ดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ให้มากยิ่งขึ้น กำหนดมาตรการหรือกฎหมายหมู่บ้าน ที่ได้ขีดขาด เพื่อดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในแต่ละด้าน ให้ละเอียดยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2554). *อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. (2556 ก). *คู่มือการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ ประจำปี 2556*. กรุงเทพฯ: ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. (2556 ข). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2555). *คู่มือการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกษตรศิริ เสมียนโพธิ์. (2552). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537: กรณีศึกษาอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ขจร ขวัญพร้อม. (2556). *บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- จารุวรรณ เศรษฐสุนทิ. (2550). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีของสำนักงานคุมประพฤติเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการทำงานบริการสังคมของผู้ถูกคุมประพฤติ*. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ และ รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุณี พิมพ์จำปา. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคู่ง อำเภอมือง จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- เฉลิม รุ่งทรานนท์. (2552). *ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่*. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชนะจิต เกตุอุไร. (2549). *ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ปีการศึกษา 2548*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ช่อพฤกษ์ ผิวภู. (2550). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลชุมพอบุรี อำเภอุมพอบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2555). *โครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนและการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน*. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ดวงเพ็ญ ทுகิต. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*.
- เดโช สวานานนท์. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวี เสร้ามัญ. (2550). *ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธิดา จิตต์ลำเลิศกุล. (2552). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงและที่บัญญัติไว้ในกฎหมายกรณีศึกษาจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นฤมล จินตพัฒนากิจ. (2555). *Family Life Cycle*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.ramamental.com/topics/inter6html>
- บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2557). *กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. *การประชุมวิชาการ การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557 “Rethink: Social Development for Sustainability in ASEAN Community”* 11-13 มิถุนายน 2557.
- บุญตา ไต้เลิศ. (2550). *บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- บุศริน เถาว์ลัย. (2555). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ในจังหวัดปัตตานี*. ปรินญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสพชัย บัวเอี่ยม. (2553). *ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทภายใต้นโยบายกระจาย อำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภานูมาติฐิต์ สมุทรศิริจ. (2556). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกับองค์กร บริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี*. ปรินญารัฐศาสตร มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- มงคล นาฎกระสูตร. (2552). *ทฤษฎีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*. จาก <http://www.learners.in.th/file/drwattana/>
- ยงยุทธ ชุ่มฤดี. (2551). *บทบาทในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง*. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรชัย สุโท. (2562). *บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของประชาชน ในเขตท้องที่ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิภา รุ่งจรัส. (2560). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 6(2), 119-128.
- ศรีอัมพร ปานพรหม. (2551). *การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้ปกครองที่มีต่อการเรียน กวดวิชาโรงเรียนไฟก๊ส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงวน คำรศ. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ เทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สินธร ค าเหมือน. (2550). *บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของครูและผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี.

- สุพรรณณี เกสรินทร์. (2557). *บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ประสพชัย บัวเอี่ยม. (2553). *ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทภายใต้นโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดบุรีรัมย์*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อมรรัตน์ เรืองสกุลพัฒนา. (2551). *หลักวารสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: บริษัทเรืองแสงการพิมพ์.
- อาทิตยา เกิดแพ. (2553). *ความคาดหวังของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) : กรณีศึกษาอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก*. การศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตนเองรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อภิรักษ์ คำเจริญ. (2559). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

แบบสอบถามมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย และควรบทบัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการทำงานของท่านกับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของท่าน

ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

☐ 1 ชาย	☐ 2 หญิง
--------------------------------	---------------------------------
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา

☐ 1 พุทธ	☐ 2 อิสลาม
☐ 3 คริสต์	☐ 4 อื่น ๆ ระบุ.....
4. ระดับการศึกษา

☐ 1 ประถมศึกษา	☐ 2 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า
☐ 3 ปวช./ปวส.	☐ 4 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
5. ตำแหน่งของท่าน

☐ 1 กำนัน	☐ 2 ผู้ใหญ่บ้าน
☐ 3 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	☐ 4 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ
6. อาชีพอื่น ๆ ของท่าน

☐ 1 เกษตรกร	☐ 2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ 3 รับจ้าง	☐ 4 อื่นๆ ระบุ.....
7. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
8. ค่าตอบแทน.....บาท/เดือน

ตอนที่ 2 บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย ท่านยังสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด และควรมีบทบาทบัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านแสดงความคิดเห็น

ท่านคิดว่าในปัจจุบันบทบาทต่อไปนี้ ท่านยังสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด	ระดับบทบาทที่ยังสามารถปฏิบัติ					ควรมีบทบัญญัติ ในกฎหมาย หรือไม่	
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)	ไม่ควร มี (1)	ควรมี (2)

1. บทบาทการทำงานตามกฎหมาย							
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย							
1.1 รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร							
1.2 ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ							
1.3 นำปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของราษฎรแจ้งต่อส่วนราชการ เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ							
1.4 ควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ							
1.5 จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง							
1.6 ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน							
1.7 รายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้นายอำเภอทราบ							
1.8 แจ้งความเมื่อทราบว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน							
1.9 จับกุมผู้กระทำผิดหรือสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน							
1.10 จัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน							
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ							
1.11 พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน หรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย							
1.12 เกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานในเวลาฉุกเฉินแบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎรเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก							
1.13 ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น							

ท่านคิดว่าในปัจจุบันบทบาทต่อไปนี้ ท่านยังสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด	ระดับบทบาทที่ยังสามารถปฏิบัติ					ควรมีบทบาทบัญญัติ ในกฎหมายหรือไม่	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	ไม่ควรมี	ควรมี
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)	(2)
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
1.14 ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบ							
1.15 ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่							
ด้านทะเบียนต่าง ๆ							
1.16 เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่							
1.17 แจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน							
1.18 เป็นพยานรับรองบุคคลที่ประสงค์ จะขอจดทะเบียนครอบครัว							
1.19 นำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชายไทย เข้ารับราชการทหาร							
1.20 สำรวจจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ตัวรูปพรรณกรณีหาย /ตาย							
1.21 เป็นผู้ให้คำรับรองความประพฤติ ของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล/หมู่บ้าน							
ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน							
1.22 เข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อจัดภัยต่าง ๆ							
1.23 ร่วมกับอำเภอรวบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน							
ด้านนโยบายเร่งด่วน							
1.24 ดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด							
1.25 แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคนจน							
1.26 ป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น							

ตอนที่ 3 ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านแสดงความคิดเห็น

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)
1. บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ					
1.1 นายอำเภอ รับฟังความคิดเห็นท่าน เมื่อท่านมีความคิดเห็นต่าง					
1.2 นายอำเภอเรียกท่านประชุม ในเวลาที่ต้องปรึกษาหรือต้องสั่งท่าน					
1.3 นายอำเภอเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยรับแก้ปัญหาให้แก่ท่าน					
2. บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
2.2 การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่					
2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคมในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง					
3. บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่					
3.1 ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่านเรียกประชุม					
3.2 ประชาชนในพื้นที่ ยังให้ความเคารพนับถือ เกรงใจท่าน					
3.3 เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้าน ประชาชนแจ้งปัญหาให้ท่านทราบทันที					
3.4 ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่านนำข้อราชการของอำเภอไปแจ้งให้ทราบเพื่อปฏิบัติ					
4. ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง					
4.1 เงินเดือนที่ท่านได้รับ มีความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ					
4.2 ระยะเวลาดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด มีความเหมาะสม					
4.3 ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่าน เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อบทบาทการทำงานของท่าน เช่น บทบาทการทำงานใหม่ๆ ที่ท่านอยากทำ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

1. ดร.สิริวิทย์ อีสโร **ผู้ช่วยคณบดี ฝ่ายยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณภาพ**
2. ดร.ฆายนีย์ ช. บุญพันธ์ **หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์**
3. ดร.ฤาษุตา เทพยากุล **อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์**

ภาคผนวก ค
ค่า IOC และค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
ครอบคลุมขอบเขตตามระบุไว้หรือไม่ แล้วกรุณาเขียนผลการพิจารณา โดยกาช่อง “คะแนนการพิจารณา”
ตามระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้ คือ

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง -1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
	บทบาทการทำงานตามกฎหมาย						
	ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย						
1	รักษาความสงบเรียบร้อยและความ ปลอดภัยให้แก่ราษฎร	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ ราษฎร ในการติดต่อหรือรับบริการกับ ส่วนราชการ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
3	นำปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการ ของราษฎร แจ้งต่อส่วนราชการ เพื่อให้ การแก้ไขหรือช่วยเหลือ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	ควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติตาม กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทาง ราชการ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	จัดให้มีการประชุมราษฎรและ คณะกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่	รวม	ค่า	แปลผล
-----	------------------	-------------------	-----	-----	-------

		1	2	3		IOC	
	บทบาทการทำงานตามกฎหมาย						
	ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (ต่อ)						
6	ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	รายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้นายอำเภอทราบ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	แจ้งความเมื่อทราบว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	จับกุมผู้กระทำผิดหรือสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	จัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ						
11	พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดินหรือช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
12	เกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานในเวลาฉุกเฉินแบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎรเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
13	ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
	ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
14	ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบเมื่อมีการบุกรุกทำลายป่า รายงานให้นายอำเภอทราบ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตท้องที่	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
	ด้านทะเบียนต่างๆ						
16	เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คนเกิด คนตายหรือย้ายที่อยู่	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

17	แจ้งราษฎรผู้มีสัญชาติไทยอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	เป็นพยานรับรองบุคคลที่ประสงค์ จะขอจดทะเบียนครอบครัว	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	นำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชายไทยเข้ารับ ราชการทหาร	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	สำรวจจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ตัวรูปพรรณกรณี หาย /ตาย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	เป็นผู้ให้คำรับรองความประพฤติของผู้ขออนุญาต มี และใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล/ หมู่บ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน							
22	เข้าจัดการและสั่งให้บุคคลเข้าช่วยเหลือเพื่อจัด ภัยต่าง ๆ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	ร่วมกับอำเภอรวบรวมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านนโยบายเร่งด่วน							
24	ดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคน ใจน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	ป้องกันและให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคระบาด ณ เวลานั้น	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการทำงานของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กับนายอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ							
1	นายอำเภอ รับฟังความคิดเห็นท่าน เมื่อท่านมีความคิดเห็นต่าง	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	นายอำเภอเรียกท่านประชุม ในเวลาที่ต้องปรึกษา หรือต้องสั่งท่าน	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
3	นายอำเภอเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยรับ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

	แก้ปัญหาให้แก่ท่าน						
บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น							
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคม ในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่							
7	ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่าน เรียกประชุม	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	ประชาชนในพื้นที่ ยังให้ความเคารพนับถือเกรงใจท่าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้าน ประชาชนแจ้งปัญหาให้ท่านทราบทันที	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	ประชาชนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือเมื่อท่านนำข้อราชการของอำเภอ ไปแจ้งให้ทราบเพื่อปฏิบัติ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง							
11	เงินเดือนที่ท่านได้รับ มีความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
12	ระยะเวลาดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด มีความเหมาะสม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
13	ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง与您ท่าน เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

แบบสอบถาม	α -Coefficient
บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันตามที่กฎหมายกำหนด	.926
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	.862
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	.823
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.923
ด้านทะเบียนต่าง ๆ	.891
ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	.814
ด้านนโยบายเร่งด่วน	.844
บทบาทการทำงานของท่านกับนายอำเภอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	.774
ประชาชนในพื้นที่และความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง	
บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ	.855
บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	.893
บทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่	.892
ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง	.872

ภาคผนวก ง
กฎหมาย / เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ลักษณะการปกครองท้องถิ่น

หมู่บ้าน

ก. การจัดตั้งหมู่บ้าน

หมู่บ้านที่กำหนดไว้ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น มี 2 ประเภท คือ หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ กับ หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว

1. หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ การจัดตั้งทำโดยประกาศจังหวัดภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

(ก) หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 ได้วางหลักเกณฑ์การตั้งหมู่บ้านขึ้นไว้กว้างๆ 2 ประการ คือ

1. ถ้าเป็นที่มีคนอยู่รวมกันมากถึงจำนวนบ้านน้อย ให้ถือเอาจำนวนคนเป็นสำคัญประมาณ ราว 200 คน เป็นหมู่บ้านหนึ่ง
2. ถ้าเป็นที่ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ถึงจำนวนคนจะน้อย ถ้ามีจำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 5 บ้านแล้ว จะจัดเป็นหมู่บ้านหนึ่งก็ได้

(ข) หลักเกณฑ์ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ในการที่จะพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ ก็จำเป็นจะต้องถือ หลักเกณฑ์ตามที่กฎหมาย แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสมจริง ๆ กระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ดังนี้

กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

1. ชุมชนเดิมมีราษฎรไม่น้อยกว่า 1,200 คน หรือ มีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 240 บ้าน
2. เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่จะต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือ มีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน
3. ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

1. ชุมชนเดิมที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือ มีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน
2. เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่จะต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน
3. ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร

4. ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

2. หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว

หมู่บ้านชั่วคราว เป็นหมู่บ้านที่จัดขึ้นในกรณีที่ท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมชนุมทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดู และจำนวนราษฎรซึ่งไปตั้งทำการอยู่มากพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านปกติได้ เพื่อความสะดวกแก่การปกครองให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านนั้นๆ เลือกว่าที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจและหน้าที่เหมือนผู้ใหญ่บ้านปกติ

คณะกรรมการหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคน

คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่ ดังนี้

1. ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอ
2. เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

ก. หลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบล

1. หลักเกณฑ์ตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลไว้กว้าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ตำบลหนึ่งประกอบด้วยหลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้าน
- 1.2 ให้จัดทำเครื่องหมายเขตตำบลไว้ให้ชัดเจน โดยถือตามแนวลำห้วย ลำคลอง บึง บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ เช่น ภูเขา
- 1.3 ถ้าไม่มีหมายเขตไม่มีแนวตามข้อ 1.2 ก็ให้จัดทำหลักปักหมุดหมายเขตไว้ทุกด้าน เป็นสำคัญ

2. หลักเกณฑ์ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

กระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลไว้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ดังนี้

กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

1. เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 4,800 คน
2. มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้าน
3. ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

1. เป็นชุมชนราษฎรที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 3,600 คน
2. มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน
3. ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร
4. ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ดังนี้

1. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ
 - 1.1 มีราษฎรไม่น้อยกว่า 25,000 คน
 - 1.2 มีตำบล 4 ตำบลขึ้นไป
 - 1.3 ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ควรมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า

20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัด นำมาประกอบการพิจารณา

1.4 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

2. การจัดตั้งอำเภอ

- 2.1 ได้รับการจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2.2 มีราษฎรไม่น้อยกว่า 35,000 คน
- 2.3 ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ

ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

3. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอกรณีที่ไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ข้อ 1 และ 2

หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 และข้อ 2 แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองหรือความมั่นคง เช่น 1) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ปัญหาด้านความไม่สงบเรียบร้อย 3) พื้นที่ชายแดน 4) พื้นที่โครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป

2. บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ

1. ทะเบียนราษฎร ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และระเบียบสำนักงานกลาง ทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

1.1 ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง กรณีมีคนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่ เมื่อรับเรื่องจากราษฎรแล้วต้องส่งต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ ซึ่งมีรายการปฏิบัติ ดังนี้

1.1.1 แจ้งเกิด แบ่งเป็นคนเกิดในบ้านและคนเกิดนอกบ้าน คนเกิดในบ้าน เจ้าบ้าน หรือบิดา หรือมารดาต้องแจ้งการเกิดตายภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิด คนเกิดนอกบ้าน เช่น เกิดในรถยนต์ หรือโดยสาร หรือบนทางสาธารณะ เป็นต้น บิดาหรือมารดาต้องแจ้งการเกิดภายใน 15 วันนับแต่วันเกิด หากจำเป็นไม่อาจแจ้งภายในกำหนดดังกล่าว ให้แจ้งภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ สามารถแจ้งได้ ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านออกไปรับการแจ้งการเกิด (ท.ร. 1) ตอนหน้าก่อนทำพร้อมเรียกสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) ฉบับเจ้าบ้าน และใบรับรองการเกิด (ถ้ามี) ส่งนายทะเบียนอำเภอเพื่อออกสูติบัตร (ท.ร. 13) และเพิ่มรายการคนเกิดในสำเนา ทะเบียนบ้าน ของผู้แจ้ง กรณีมีถิ่นที่อยู่ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอนั้น กรณีเด็กเกิดใหม่ถูกทอดทิ้งและมีชีวิตอยู่ ผู้พบจะต้องนำไปส่งและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ที่ได้รับตัวไว้แล้ว ให้แจ้งกรณีการเกิดต่อนายทะเบียนหรือตำบล หรือเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ที่ตนพบโดยเร็ว ผู้ไม่แจ้งอาจมีความผิด ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 1,000 บาท

1.1.2 แจ้งตาย แบ่งเป็นคนตายในบ้านและคนตายนอกบ้าน คนตายในบ้าน เจ้าบ้านหรือผู้พบคนตายกรณีไม่มีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายต้องแจ้งการต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือเวลาที่พบศพ ส่วนคนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไป กับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตายหรือพบศพภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย หรือพบศพหรือแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้ ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อได้รับแจ้งให้ออกไปรับแจ้งการตาย (ท.ร. 4 ตอนหน้า) แก่ผู้แจ้งแล้วส่งต่อนายทะเบียนที่สำนัก

ทะเบียนอำเภอเพื่อออกใบมรณะบัตร (ท.ร. 4, 5) และแก้ไขรายการในทะเบียน (ท.ร. 14) กรณีมีชื่ออยู่ในทะเบียนสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

1.1.3 แจ้งย้ายที่อยู่ เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ให้ดำเนินการ ดังนี้

1.1.3.1 การย้ายออก เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งออก ต้องแจ้งย้าย บุคคลออกภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก เมื่อผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียน ผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการย้ายออกให้กรอกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร. 6ตอนหน้า) ส่งพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

1.1.3.2 การย้ายเข้า เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งย้ายเข้า ต้องแจ้งย้าย บุคคลเข้าภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ย้ายอยู่ในบ้านโดยนำแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร. 6) ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ไปแจ้งย้ายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้าน ซึ่งทำหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งส่งหลักฐานการย้ายเข้าพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

1.1.3.3 การแจ้งย้ายปลายทาง เป็นการแจ้งย้ายเข้าต่อทะเบียนแห่งท้องที่ ที่ไปอยู่ใหม่ โดยไม่ต้องไปแจ้งย้ายออกต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนเองมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ผู้ย้ายที่อยู่จะต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนไปอยู่ใหม่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ ย้ายออก โดยเสียค่าธรรมเนียมตามบัตรที่ราชการออกให้ นายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้าน ต้องเรียกหนังสือยินยอมจากเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่กรอกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้แก่ผู้แจ้งนำไป ดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

1.1.3.4 การปลูกสร้างบ้านใหม่หรือรื้อถอน ให้แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ปลูกสร้างหรือรื้อบ้านเสร็จ ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านออกใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้านแล้วไปดำเนินการต่อที่อำเภอ

1.2 ให้ถ้อยคำรับรองบุคคล บุคคลใดขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน หรือขอแจ้งเกิดเกินกำหนด หรือขอแก้ไขรายการเอกสารทะเบียนราษฎร หรือการแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีเอกสารหลักฐาน ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ที่ตนมีชื่อ อยู่ใน ปัจจุบัน พร้อมทั้งสำเนาเอกสารไปแสดงประกอบการพิจารณาอนุญาตและก่อนนายทะเบียน พิจารณาอนุญาต นายทะเบียนอำเภออาจให้ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ผู้ยื่นคำร้องมีถิ่นที่อยู่ให้ถ้อยคำเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าวประกอบการอนุญาตในฐานะพยาน

2. บัตรประจำตัวประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน

2.1 แจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป. 1) ณ ที่ว่าการอำเภอ ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่อายุครบ 7 ปี บริบูรณ์ โดยยื่นคำขอมิบัตรนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) ฉบับเจ้าบ้านและสูติบัตร ไปด้วย

2.2 เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตร เฉพาะด้านซึ่งปฏิบัติอยู่ตามด่านตรวจที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 452/2524 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 (ปกติปฏิบัติร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง)

3. ทะเบียนครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว การทะเบียนครอบครัว มี 7 ประเภท คือ (1) ทะเบียนสมรส (2) ทะเบียนหย่า (3) ทะเบียนรับรองบุตร (4) ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (5) ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม และ (6) ทะเบียนบันทึกฐานะภรรยา(7) ทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

3.1 ผู้ใหญ่บ้านอาจจะต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนเหล่านี้ โดยแนะนำให้ไปติดต่ออย่างอำเภอ

3.2 ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพยานกรณียื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใด หรือทั้งสองฝ่าย มีถิ่นที่อยู่ถ้าท้องที่ได้ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันได้

3.3 กำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียนสมรสแก่ชายหญิงนั้น ถ้าท้องที่ได้ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยให้ชายหญิงยื่นคำร้องพร้อมพยาน 2 คน พยานคนหนึ่ง ต้องเป็นพนักงานปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิก สภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือนายความ

3.4 กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจา หรือด้วยกิริยาจากชายหญิงที่ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย ซึ่งนายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนสมรสให้ได้ และผู้ใกล้ความตายจะทำคำร้องตามแบบก็ไม่ได้ ให้กำนันที่ได้รับคำร้องขอจดทะเบียน พร้อมด้วยชายหรือหญิงที่ยังคงมีชีวิตอยู่ไปแสดงตนต่อนายทะเบียน โดยมีชกเข้าเพื่อให้ถ้อยคำ แสดงพฤติกรรมการร้องขอแล้วจดทะเบียนสมรส

4. ทะเบียนสัตว์พาหนะ ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา เป็นสัตว์พาหนะ ซึ่งต้องจดทะเบียน ทำตัวรูปพรรณภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้ (1) ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่ 8 (2) สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมีย มีอายุย่างเข้าปีที่ 6 (3) สัตว์ที่มีอายุได้ใช้ขับขี่ ลากเข็น หรือใช้งานแล้ว (4) สัตว์ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 4 เมื่อนำออกนอก

ราชอาณาจักร และ (5) โคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เมื่อจะทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก ทั้งนี้ เจ้าของหรือตัวแทน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยาน ในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ มีหน้าที่ต้องนำสัตว์เหล่านี้ไปดำเนินการจดทะเบียน ตัวรูปพรรณจาก นายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป การจดทะเบียนต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดด้วย อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับสัตว์พาหนะตามกฎหมาย ดังนี้

4.1 ผู้ใหญ่บ้าน

4.1.1 เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ เมื่อเจ้าของสัตว์ หรือตัวแทนนำสัตว์ไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่

4.1.2 มีหน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนสัตว์พาหนะ

4.1.3 สืบหาและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19)

4.1.4 จัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ.18) และบัญชี สัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข

4.2 กำนัน

4.2.1 รับมอบตัวรูปพรรณ กรณีผู้มีตัวรูปพรรณแต่ไม่มีตัวสัตว์ในครอบครอง เพื่อส่งให้นายทะเบียนต่อไป

4.2.2 รับแจ้งความหรือรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายจากเจ้าของสัตว์หรือตัวแทน

4.2.3 รับมอบตัวรูปพรรณกรณีสัตว์หายตามคืนมาไม่ได้

4.2.4 รับมอบบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) จากผู้ใหญ่บ้าน นำไปส่งนายทะเบียนเพื่อรับทราบและลงนาม และจัดเก็บบัญชีดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบสิทธิ์และการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ

4.2.5 สืบหาและจัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังคงไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.18) ส่งนายทะเบียนเป็นประจำทุกเดือน

5. ทะเบียนอาวุธปืน ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 การทำซื้อ มี ใช้ สั่ง และหรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืน ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ และผู้ใหญ่บ้านอาจเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนประกอบ การพิจารณาของนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติ และความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่

6. การรับราชการทหาร ดำเนินการตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497
สรุปได้ ดังนี้

6.1 ในเดือนกันยายนของทุกปี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอ
แจ้งไว้ ให้ชายสัญชาติไทย ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่
(แผนกสัสดีอำเภอ)

6.2 ในเดือนตุลาคมของทุกปี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอ
ไปแจ้งไว้ในทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่า
การอำเภอท้องที่ (แผนกสัสดีอำเภอ)

6.3 ประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคม ของทุกปี นำราษฎรไปแสดงตนเพื่อ
คัดเลือก ทหาร ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสถานที่ที่ทางราชการกำหนด

6.4 แนะนำทหารผู้ที่หลบหนีราชการทหารให้กลับกรมกอง

6.5 จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่งอำเภอ

6.6 ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวที่มีการระดมพล
เพื่อฝึกวิชาทหาร และทดลองความพร้อม

7. การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกรณีฉุกเฉิน เมื่อสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือ
การก่อ วินาศกรรมเกิดขึ้น และยังไม่มีการป้องกันภัยให้ทันทั่วถึง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็น
พนักงาน เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2550 และเป็นเจ้า
พนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 43) มีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้า
ช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เพื่อขจัดภัยเช่นว่านั้นไปพลางก่อนได้ จนกว่าผู้บัญชาการป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน
เขตท้องที่จะมาอำนาจการแทนแต่ไม่ให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่และทรัพย์สิน ของทางราชการทหาร
นอกจากนี้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องร่วมกับทางอำเภอรวบรวมกลุ่มประชาชน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือนจัดตั้งและฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของทางราชการ

8. ตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

8.1 คดีความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความไม่ได้ ได้แก่ การกระทำความผิด
อาญา ซึ่งผลของการกระทำความผิด ไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั่วไป แต่มีผลต่อ
ผู้ถูกระทำความผิดเฉพาะ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก บุกรุก ทำให้เสีย
ทรัพย์สิน ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา รวมทั้ง ฐานกระทำอนาจาร
บุคคลอายุเกินกว่าสิบห้าปีขึ้นไป ทั้งนี้มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำรับอันตราย
สาหัสหรือถึงแก่ความตายหรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลตามที่กฎหมายระบุไว้ เป็นต้น

8.2 คดีอาญาแผ่นดิน หรือความผิดอันยอมความไม่ได้ ได้แก่ การกระทำ
ความผิดอาญา ซึ่งผลของการกระทำกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

อันได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น ความผิดฐานกบฏ ความผิดต่อชีวิต เช่น ความผิด ฐานฆ่าคนตาย ความผิดต่อร่างกาย เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาต ความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น คดีอาญาแผ่นดิน คู่กรณีจะตกลงยอมความกันไม่ได้ ข้อตกลงไม่มีผลใช้บังคับ พนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินคดีเอาผิดกับผู้ต้องหาได้ ผู้เสียหายในคดีอาญาแผ่นดิน อาจจะเป็นได้ทั้งรัฐ เอกชน ผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดี แก่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย จะฟ้องคดีต่อศาลเองก็ได้ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เมื่อกระทำการตามอำนาจหน้าที่ ผู้ใดดูหมิ่นหรือต่อสู้อัดขวางยอมมีความผิดต่อเจ้าพนักงานทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นกว่าความผิดต่อบุคคลธรรมดา

9. กฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก. ตำบล) โดยตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

9.1 กำหนดอัตราค่าเช่าชั้นสูงของแต่ละท้องที่

9.2 พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า การชำระค่าเช่า ระยะเวลา ของการเช่า ตลอดจนข้อพิพาทอื่น ๆ หรือค่าเสียหายอันเกิดจากการเช่าตามคำร้องขอของผู้เช่า หรือผู้ให้เช่า และมีคำสั่งใด ๆ ให้ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าปฏิบัติหรือมิให้ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อให้เกิดผลตามคำวินิจฉัย

9.3 กฎหมายกำหนดให้ คชก. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาที่อำนาจ เรียกผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเช่ามาประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนี้ มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือที่เก็บผลผลิตของผู้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การเช่าได้ การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 222/2526 ลงวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 1526 แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) โดยกำนัน (ตำบลที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาหรือที่ดินพิพาทตั้งอยู่) เป็นอนุกรรมการส่วนอำเภอ (อชก. ส่วนอำเภอ) ที่ทำการปกครองอำเภอเป็นเจ้าของเรื่อง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือผู้เสียหายเกี่ยวกับหนี้สินที่ดินทำกินและคดีความต่าง ๆ โดยสำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน สำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกันสำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและประโยชน์ของประชาชน (สคช.) กรมอัยการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

10. กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และการกระทำผิดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ ดังนี้

10.1 การทำไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้หวงห้ามที่ยังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ไม้หวงห้ามกำหนดไว้ให้มีประมาณ 200 ประเภท อันได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ก่อ กระท้อน ชิงชัง เต็ง รัง จันทร์หอม ฯลฯ)

10.2 การเก็บหรือทำอันตรายของป่าหวงห้าม โดยไม่ได้รับอนุญาต (ของป่าหวงห้าม ได้แก่ รวงผึ้ง น้ำผึ้ง น้ำมันยาง ยางสน ไม้พิน และถ่านไม้ทุกชนิด กล้วยไม้ เปลือกไม้ ฯลฯ)

10.3 การแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง

10.4 การเคลื่อนย้ายไม้เรือนเก่าโดยไม่ถูกต้อง

10.5 ไม้เรือนเก่าหรือเครื่องใช้เก่า การขนย้ายต้องมีใบอนุญาต (กรณีที่เป็นไม้สัก) หรือมีหนังสือรับรอง (กรณีไม้ชนิดอื่น ๆ)

10.6 การบุกรุกทำลายป่า โดยการเข้าไปก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่า เกี่ยวกับการบุกรุกทำลายป่า กระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สอดส่องดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อพบว่า ป่าไม้ในเขตท้องที่ถูกรุกทำลาย ให้รายงานอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็วและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแก้ไข การบุกรุกทำลายป่าตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกป่า โครงการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร โครงการดูแลป่าไม้ เป็นต้น

11. กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปราม การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิด แก้ไข รื้อถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ หากไม่ปฏิบัติตามก็รื้อทำลาย แก้ไขได้ ทั้งนี้ ให้มีอำนาจและหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

12. กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสงวนการคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

12.1 ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวน ครอบครองสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าสงวน

12.2 ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองเกินปริมาณที่กำหนดหรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

12.3 ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

13. กฎหมายว่าด้วยชลประทานราษฎร การชลประทานราษฎร หมายความว่า การชลประทานที่ราษฎรได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกของราษฎรในท้องที่ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

13.1 เกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาฉุกเฉิน การเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานให้กำหนดเอาตามเนื้อที่ที่ทำการเพาะปลูก

13.2 เป็นผู้แบ่งและควบคุมงานในการแบ่งปันการงานและเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎร

13.3 แบ่งปันจำใจเขตชลประทานส่วนราษฎร โดยแบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่กรณีที่เกิดกักกันไม่ได้ จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้น ไม่น้อยกว่าสามนาย เป็นผู้พิจารณาสั่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

14. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารใช้น้ำ และการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525 การขอโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก อันได้แก่ กรรก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ขุดลอกหนอง และบึงธรรมชาติ ขุดสระเก็บน้ำ ก่อสร้างฝาย บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล ฯลฯ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ ดังนี้

14.1 ประสานงานการขอโครงการกับกลุ่มราษฎร องค์กรระดับหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านร่วมกันพิจารณาเสนอขอโครงการตามความต้องการและเหมาะสมเสนอ สภาตำบล

14.2 จัดหางบประมาณหรือแรงงานสมทบการก่อสร้างตามที่จำเป็น

14.3 จัดตั้งกลุ่มให้น้ำและสนับสนุนให้มีการวางระเบียบเพื่อบริหารใช้น้ำ

14.4 ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการและมีการวางแผนการนำน้ำไปใช้ และการใช้น้ำเกิดประโยชน์สูงสุด

14.5 เร่งรัดกลุ่มผู้ใช้น้ำให้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมโครงการ

15. บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 กรณีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตท้องที่ของตนเอง โดยพิจารณาแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงานสำรวจตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท. 5) ในเขตท้องที่นั้น ๆ สำหรับในเขต

สภาตำบล นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตท้องที่นั้น ๆ เจ้าพนักงานสำรวจ ตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท. 5) โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

15.1 จัดทำประกาศกำหนด วัน เวลา ที่จะทำการสำรวจที่ดินเพื่อให้เจ้าของที่ดิน หรือผู้แทนทราบ เพื่อมาชี้เขตและแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน

15.2 กรณีเจ้าของที่ดินไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ชี้แนวเขต หรือแจ้งจำนวนเนื้อที่ดินหรือไม่อำนวยความสะดวก เจ้าพนักงานสำรวจมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสำรวจตามที่เห็นว่าถูกต้องได้

15.3 สำรวจและยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ต่อเจ้าพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดินเป็นรายแปลง

15.4 ทำการสำรวจที่ดิน กรณีรับแจ้งจากเจ้าของที่ดินว่าเป็นเจ้าของที่ดินรายใหม่หรือจำนวนเนื้อที่ดินเปลี่ยนไป หรือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันมีเหตุให้ค่าลดหย่อน หรืออัตราภาษีบำรุงท้องที่เปลี่ยนไป ให้ยื่นแบบ ภ.บ.ท.5 หรือ ภ.บ.ท.8 หรือ ภ.บ.ท.8 ก แล้วแต่กรณี ต่อเจ้าพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดินภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับแจ้งจากเจ้าของที่ดิน

16. กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ ในกรณีที่โรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความเกิดขึ้น หรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้าน ให้เจ้าบ้าน หรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเมืองหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล ต้องแจ้งต่อทางราชการเพื่อหาทาง ป้องกันโรคติดต่ออันตรายที่สำคัญ ได้แก่ โรคคอตีบ โรคหัด โรคกาฬโรค โรคไข้ทรพิษ โรคไข้เหลือง ฯลฯ โรคติดต่อต้องแจ้งความ ได้แก่ โรคคอตีบ โรคกาฬโรค โรคไข้ทรพิษ โรคไข้เหลือง โรคคอตีบ โรคบาดทะยักในเด็ก โรคโปลิโอ โรคไข้สมองอักเสบ โรคพิษสุนัขบ้า โรคไข้รากสากน้อย โรคแอนแทรกซ์ โรคทริคิโนซิส โรคกาฬหลังแอ่นโรคคุดทะราดระยะติดต่อ ฯลฯ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อเกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้านต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบ เพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าว ลุกลาม ต่อไป

17. ตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดผักตบชวา ถ้าในที่ผักตบชวาเกิดขึ้น หรือมีอยู่ในท้องที่ใด ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้นั้นจะต้องทำลายผักตบชวา ถ้าผักตบชวามีในที่ใดมากมาเกินกำลังผู้อยู่ในที่นั้นจะกำจัดได้ ให้เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) เรียกระดมราษฎรช่วยกันกำจัด ให้ถือว่าการกำจัดผักตบชวาเป็นสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง (กรมการปกครอง, 2554)

การประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

การประนีประนอมยอมความ มีหัวใจสำคัญที่การทำสัญญาประนีประนอมกัน ซึ่งอาจมีการไกล่เกลี่ยหรือไม่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตกลงกันเองได้ แต่กระทรวงมหาดไทยได้เล็งเห็นความสำคัญให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วย

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประណอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประណอมข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์การประนิประណอมข้อพิพาท
 - 1.1 ข้อพิพาทที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะประนิประណอมได้ คือ
 - 1.1.1 ความแย้งทุกประเภท
 - 1.1.2 ความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้
 - 1.2 คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนิประណอมข้อพิพาท
 - 1.3 ข้อพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน
2. ขั้นตอนและวิธีการประนิประណอมข้อพิพาท
 - 2.1 เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น (ความแย้งหรือความอาญาอันยอมความได้)
 - 2.2 คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงในระดับหมู่บ้านก็แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบ
 - 2.3 ผู้ใหญ่บ้านแจ้งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาตกลงทำบันทึกยินยอมให้คณะกรรมการหมู่บ้านทำการประนิประណอมข้อพิพาท
 - 2.4 ผู้ใหญ่บ้านนัดหมายคณะกรรมการหมู่บ้านและนัดหมายเพื่อประนิประណอม ข้อพิพาทโดยไม่ชักช้า
 - 2.4.1 คณะกรรมการหมู่บ้านจะมอบหมายให้กรรมการหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 คน ดำเนินการแทนได้
 - 2.4.2 คณะกรรมการหมู่บ้านหรือคู่กรณี จะเชิญบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเข้าร่วม การประนิประណอมด้วยก็ได้
 - 2.4.3 คณะกรรมการหมู่บ้านอาจเชิญที่ปรึกษาที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือข้าราชการอื่นที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ฯลฯ มาเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำก็ได้
 - 2.4.4 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการประนิประណอมโดยกระทำอย่างเปิดเผย ต่อหน้าคู่กรณี ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่อื่นที่เห็นว่าเหมาะสม ดังนี้
 - 2.4.4.1 สอบถามข้อเท็จจริงจากคู่กรณีและบุคคลอื่นที่เห็นว่าเกี่ยวข้อง กับข้อพิพาท
 - 2.4.4.2 เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงที่จำเป็น
 - 2.4.4.3 ตรวจสอบเอกสารหรือวัสดุ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องตามความยินยอม ของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

2.4.5 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการประนีประนอม โดยอาศัยหลักกฎหมาย หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย

2.4.6 เมื่อมีการประนีประนอมแล้วเสร็จ

2.4.6.1 ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

2.4.6.1.1 ยุติการประนีประนอมข้อพิพาทนั้นและแจ้งให้
คู่กรณีทราบ

2.4.6.1.2 รายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อดำเนินการตาม
อำนาจหน้าที่ต่อไป

2.4.6.2 ถ้าตกลงกันได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

2.4.6.2.1 ทำสัญญาประนีประนอมยอมความที่มีข้อความ
ถูกต้องตรงกันขึ้น 4 ฉบับ อ่านและอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจ และให้ลงลายมือชื่อคู่กรณีไว้ในสัญญา
โดยกรรมการ หมู่บ้านอย่างน้อย 2 คน ลงนามเป็นพยาน

2.4.6.2.2 มอบสัญญาให้กรณีฝ่ายละ 1 ฉบับ

2.4.6.2.3 มอบให้ผู้ใหญ่บ้านเก็บรักษาไว้ 1 ฉบับ

2.4.6.2.4 รายงานผล พร้อมสัญญาอีก 1 ฉบับ ให้นายอำเภอ
ทราบ ในวันประชุมประจำเดือน (กรมการปกครอง, 2556 ข)

บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการสำรวจตรวจสอบเขตการปกครองท้องที่

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

มาตรา 6 “ในการที่จะกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลทั้งปวงในหัวเมืองใดให้ผู้ว่าราชการ เมืองนั้น เมื่อได้อนุมัติสมุหเทศาภิบาลแล้ว มีอำนาจที่จะกำหนดได้ และการที่จะกำหนด เขตอำเภอนั้นก็ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะกำหนดได้ เมื่อได้รับอนุมัติของเสนาบดี กระทรวงมหาดไทยแล้ว ฉะนั้น ส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เสนาบดีกระทรวงนครกำหนดได้เด็ดขาด”

มาตรา 29 “หลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่งและเมื่อสมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนดหมายเขตตำบลนั้น ให้ทราบได้ โดยชัดว่าเพียงใดทุกด้าน ถ้าที่หมายเขตไม่มีลำห้วย หนอง คลอง บึง บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ ก็ให้จัดให้มีหลักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ”

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว การกำหนดเขตการปกครองท้องที่ในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย โดยมีกรมการปกครองเป็นหน่วยดำเนินการจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดเขตตำบล มาโดยตลอด ทั้งนี้ เขตการปกครองตำบลถือเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวเขต การปกครอง อำเภอ/กิ่งอำเภอ และ

จังหวัดด้วย เนื่องจากพระราชบัญญัติตั้งจังหวัด พระราชกฤษฎีกาตั้งอำเภอ หรือประกาศกระทรวงมหาดไทย ตั้งกิ่งอำเภอ มีเพียงการบัญญัติว่า จังหวัดนั้น ๆ ประกอบด้วย อำเภอ/กิ่งอำเภอใดบ้าง หรืออำเภอ/กิ่งอำเภอนั้น ๆ ประกอบด้วย ตำบลใดบ้างเท่านั้น แต่ไม่ได้ บัญญัติถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวเขตการปกครองไว้แต่อย่างใด ดังนั้น ในการพิจารณาแนวเขตการปกครองอำเภอหรือจังหวัด จึงต้องพิจารณาจากประกาศ กระทรวงมหาดไทยตั้งตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนด เขตตำบลในท้องที่อำเภอและจังหวัด ซึ่งมีการบรรยายแนวแบ่งเขตระหว่างตำบล ซึ่งมีอาณาเขต ติดต่อกันไว้อย่างชัดเจน

สำหรับอำนาจหน้าที่ในการกำหนดเขตตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 6 และมาตรา 29 บัญญัติให้เป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยจังหวัดจะเสนอเรื่องให้กรมการปกครองพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้น ตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสำรวจตรวจสอบและกำหนดเขตการปกครองท้องที่ รวมถึงแนวทางปฏิบัติในการจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบล แล้วจึงเสนอ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทยต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอำนาจในการกำหนดเขตตำบลจะเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ในทางปฏิบัติกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือนายอำเภอเจ้าของท้องที่ สำรวจตรวจสอบแนวเขตตำบลเพื่อเสนอ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณากำหนดเขตตำบล ดังนี้

1. กรณีแนวเขตตำบลใดไม่ปรากฏชัด เป็นที่สงสัย หรือกรณีมีปัญหาพิพาทแนวเขตการปกครอง เมื่อจังหวัดได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาข้อยุติปัญหาแนวเขตการปกครองท้องที่โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานแล้ว หากตรวจสอบหลักฐานการกำหนดเขตการปกครองเดิม เช่น ประกาศกระทรวงมหาดไทยตั้งตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ แล้วแต่กรณีและยังไม่สามารถวินิจฉัยให้ลุล่วงไปได้ด้วยหลักฐานดังกล่าว ก็ให้คณะกรรมการสอบถามพยานบุคคลที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพท้องที่นั้นเป็นอย่างดี ซึ่งหนึ่งในพยานบุคคลสำคัญ ในที่นี้ก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะผู้ปกครองท้องที่ และภารกิจโดยตรงในการตรวจตรา และดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตท้องที่ความรับผิดชอบตามที่กฎหมายบัญญัติ

2. เพื่อให้การกำหนดเขตการปกครองตำบลเป็นไปด้วยความถูกต้องและลดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับแนวเขตการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้กำชับให้ทุกจังหวัดในกรณีที่จะต้องพิจารณาสำรวจตรวจสอบแนวเขตการปกครองท้องที่ จะต้องแจ้งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของ ท้องที่และท้องที่ข้างเคียงร่วมสำรวจตรวจสอบด้วยทุกครั้ง โดยพิจารณาจากขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ความเป็นมาของหมู่บ้าน หรือชุมชนรวมทั้งข้อเท็จจริงที่เป็นมาแต่เดิมในพื้นที่และเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติในท้องที่นั้น ๆ เป็นต้น

3. การจัดทำหรือแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของท้องที่และท้องที่ข้างเคียงจะต้องร่วมลงนามในร่างประกาศ กระทรวงมหาดไทย และแผนที่แสดงแนวเขต พร้อมกับนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดเจ้าของ ท้องที่ข้างเคียง ด้วยทุกครั้ง

4. แนวเขตการปกครองท้องที่ถือเป็นหลักสำคัญเพื่อใช้อ้างอิงขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของส่วนราชการในทุกระดับ เช่น เขตอำนาจศาล เขตอำนาจพนักงานสอบสวน เขตเลือกตั้ง เขต องค์การบริหารส่วนตำบล (กรณีตำบลนั้นมีได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น) ฯลฯ ฉะนั้น หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นที่จะต้องชี้แนวเขตท้องที่ของตำบลหรือหมู่บ้านใด จะต้องยึดถือประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดเขตตำบล ฉบับปัจจุบัน ที่ได้ประกาศใช้แล้วเป็นหลักในการพิจารณารับรองแนวเขต (กรมการ ปกครอง, 2556 ข)

บทบาทในการประสานและปฏิบัติงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการประสานการดำเนินงาน กับ องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. การวางแผนพัฒนาตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การจัดทำ และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนันในพื้นที่ และผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกกันเองจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่สามารถนำเสนอ แนวทางการพัฒนาตำบล ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่

1.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม แห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ปัญหาของท้องถิ่น และให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

1.2 ร่วมจัดทำแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

1.3 พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนปฏิบัติการ

1.4 ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอ ผู้บริหารท้องถิ่น

1.5 พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

1.6 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่ เห็นสมควร

1.7 ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

2. เป็นกลไกสำคัญของราชการส่วนภูมิภาค ในการประสาน และตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่น และท้องถิ่นนั้น ๆ

3. บทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคมในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกจากประชาชน ในเขตตำบล หมู่บ้าน จึงมีศักยภาพสูงในการระดมความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ หน่วยราชการ และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้านในรูปของประชาคมตำบล/หมู่บ้าน

4. บทบาทในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

5. บทบาทในฐานะตัวแทนอำนาจรัฐ ที่จะต้องดูแลงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่จะต้องปฏิบัติงาน ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ซึ่งมีบทบาทหลายด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสาธารณสุข ด้านอาญา ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องประสานการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว อย่างใกล้ชิด

6. บทบาทในฐานะประชาชน

6.1 ขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารการบริหารและการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน

6.2 เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ออกข้อบังคับตำบลต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตตำบล หมู่บ้าน

6.3 เข้าชื่อกันเพื่อถอดถอนกรรมการบริหารเฉพาะตัว คณะกรรมการบริหาร ทั้งคณะและสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ออกจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

6.4 เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้และให้องค์การบริหารส่วนตำบล ปิดประกาศรายงานการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนทราบ

6.5 ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ว่าได้ดำเนินการตามประกาศ มติของคณะกรรมการบริหาร ที่แจ้งให้ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ทราบแล้ว

6.6 ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้ง (กรมการปกครอง, 2556 ข)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวกัญชลี วรรณโร		
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6010521546		
วุฒิการศึกษา	วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2557

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ) กลุ่มงานบริหารงานปกครอง สำนักงานอำเภอ
ที่ทำการปกครองอำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา